UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Qui satisdare cogantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Opp. Sol. tu melius, q in l. j. ſ. eo. q vocabit in ius
erat defectus in perſona, ita ppter defectũ perſone, non põt in
ius vocari. l. ij. in fi. ſ. eo. erat defectus in ſubſtantia iuriſdictio
nis, hic vero, tantum defectus in cã ꝛ iure. Modo maior eſt de
fectus perſone in ſubſtantia iuriſdictio. q̃ defectus in iure vel
cauſa. l. iij §. ſubtilius. ſ. de condi. cau. dat. ꝛ no. l. eius q. ſ. ſi cer.
pet. iſta fuit probabilis doctrina Iaſo. l. j. ſ. de no. ope. nun.

b AND. BAR B. ¶ Etiã allegaui. Vide Bar. in d. diſputatione
ꝛ in l. ij. de cuſto. reo. Bal. in l. legata inutiliter. de leg. j. ꝛ in l. ij.
ſ. de in ius vo. ꝛ ibi Bar.

c ¶ Recommendari. adde Bal. cõſi. ccclxxxiiij. volu. ij. vbi ponit,
an carceratus pro delicto, poſſit recõmendari pro debito a po
teſtate vel ab epiſcopo.

§. Pretor ait.

Primaꝫ partẽ edicti poſitã in ru-
bri. exponit vſqꝫ modo. Nũc incipit
exponere ſecundam partem, ꝛ primo ponit verba. in ver. nam ꝛ
poteſt. incipit exponere.

LEX QVINTA.

Si per alium.

Hic pſequit expoſitionẽ.
No. q qmãdat fieri, tenet
ſicut faciẽs, vt l. ſi qs id qđ. de iuriſ. om. iud. De hoc
dic vt dixi in l. ſed ſi vnus §. ſeruus. ſ. de iniur. Secũ
do no. q non requirit q mãdator ſit preſens, tempore quo de-
lictum committitur. Et hoc intellige ex ſequentibus.

1 ☞ Solutio facta ab vno ex pluribus eximẽtibꝰ, an liberet a-
lios. Actio de qua hic datur, quanti ea res eſt ab actore eſtima
ta, ꝛ iſtud totum eſt pena.

2 Eſtimatio rei hic fit per iuramentũ in litem.

§. In eum.

Hec actio que datur ad penam, eſt quãti
actor in litẽ iurauerit. h. d. Hic exponit
ſnla quorundam verborum edicti, que nõ habemus ad literam
in aliqua parte. Collegi vobis. ſ. e. ſuper ru. Vides ergo q iu-
rat in litẽ. Cõtra ſ. de in lit. iur. l. in actionibꝰ So. Speciale eſt
hic. circa ea q̃ ponunt in d. l. in actionib. Ita dt gl. hic in fi. Pro
declaratione huius §. j. querit, qd velit dicere text. dũ dt q iſta
pena nõ datur ad id, qđ eſt in veritate, ſꝫ quãti actor iurauerit,
ergo nõ dat ad intereſſe cõiter vel ſingulariter, ſꝫ quanti actor
iurauerit, tunc vltra queritur, vtruꝫ in iſto iuramẽto deducat
id qđ debitor in veritate dꝫ. Bl. recitat opi. finaliter determi-
nat q ſic, q2 intereſt creditoris plures debitores habere. Hoc
1 intellige vt dicã ſtatim. † Tertio querit gl. pone q plures fue-
rint eximentes, an vniꝰ ſolutio profit vel liberet debitorẽ? Bl.
dt q nõ in eo qđ eſt pena. ſꝫ in q̃tũ ꝯtinet veritatẽ ſic. Ita intel
ligit ſ. §. pxi. ꝛ l. fi. Iſtud nõ videt verũ, q2 i §. fi. ꝛ i l. fi. dr q vniꝰ
ſolutio, aliũ nõ liberat. Preterea ſi hoc eẽt verũ indiſtincte, vt
vniꝰ ſolutio liberaret aliũ, actor nõ poſſet dicere, tu ſolues mi-
hi aliqd noĩe pene, q2 ꝑ hoc detegeret periuriũ ꝛ turpitudinẽ
ſuã. Iõ doc. intelligunt iſtã l. aliter, videlicet q iſta actio detur
quãti ea res eſt, ab actore eſtimata, iſtud totũ ſit pena, ſicut v.
g. in actione furti venit duplũ vel quadruplũ eius, q res eſt, ꝛ
illud totũ ſit pana, ꝛ res nihilominꝰ debeat, ita hic quãti ea res
eſt, hoc eſt, quãti eſt eſtimatio rei, debet noĩe pene, ꝛ nihilomi-
nus debet res, ꝛ ſic in hac cõdemnatione, habet reſpectꝰ ad rẽ,
ꝛ ſm eam fiat eſtimatio ꝛ impoſitio pene, non vt ad eam fiat con
demnatio. Et ſm hoc clare apparet, q vnius ſolutio nõ liberat
2 aliũ. Omnia ſequentia clara erunt, ꝛ ſic tenent oẽs doct. † Quero
qualiter fiat eſtimatio rei. Pet. dt qđ per veras probationes.
Doc. cõiter tenent, q per iuramentum in litem, ꝑ id qđ dt text.
ab actore eſtimata. Si em vere pbationes requirerent eſtima
retur non per actorem, ſed per alium, ꝛ hoc eſt propter dolum
eximentis. Simile eſt in l. ſi qñ. C. vnde vi. ſ. qđ vi au clam l. ſem
per. in §. hoc interdicto. Hoc etiam apparet ex eo, qđ hic dicit
de actore calumniatore, qui verum intereſſe nullo modo poſſet
probare, niſi eius iuramento ſtaretur.

1 ☞ Articuli cõtra extraneum eximenteꝫ qualiter formentur.
2 Actor probat negatiuam, qñ eſt fundamentũ ſue intentionis.
3 Actor probat quantitatem ſui intereſſe per iuramentum.
4 Eximens captum ad ſui defenſionem, dꝫ probare q ille non de
bet vel non poterat vocari.

a

§. Docere.

[a] Iſte eſt no. §. ꝛ breuiter hoc itẽdit. Pro
bationes debẽt neceſſario concludere, vt
1 condemnatio ſequi poſſit. h. d. ¶ † No. q2 vides qũo debẽt for
mari articuli. Primo qđ quis ducebatur ad iudicem, authori-
tate cõpetentis iuriſdictionis. ſ. e. l. iij. §. ſi quis ad pedaneum.
Item, q ſi ꝑ hanc exemptionẽ factum eſt q in iudiciuꝫ tẽpore
2 exemptionis non venit, vt hic, ꝛ ſic vides † q actor probat nega
b tiuam, qñ eſt cã ſue intentionis. [b] Facit qđ not. per Inn. extra
de accuſa. c. ſuper his. ꝛ per Cy. in l. iij. C. de iure emphy. Dixi
3 in l. hoc iure. ſ. de verb. obli. quãtitatem † vero eius, qđ intereſt
4 probat actor per iuramentum, vt ſ. proxime dixi. † Reus vero
ad ſuam defanſionem habet probare, q ille non debeat vel non
poterat in ius vocari, vt ſ eo. l. j. ꝛ ij.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Docere. Vide Alex. conſi. xciij. in prin. iiij. volu.
b ¶ Intentionis. Adde poſt Iaſ. Pe. de anc. cõſi. lxxiij. ꝛ el vij,
ꝛ an negatiua ſit probata ex eo q ꝯrium non probat, vide Bal.
in conſi. cclxviij. ij. lib.

§. Hoc iudicium.

Opponi. ſ. de eo per quẽ fa.
erit. l. j. §. ſi plures. Sol. gl. ꝛ
bene q illa actio proſequitur merũ intereſſe, hic meram penam
ex parte vtriuſqꝫ. Item oppo. etiam ſi non interſit, competit
iſta actio, vt ſ. ead. l. §. j. ſol. Aliud in herede, aliud in defuncto.
Rationem ponit glo. ꝛ bene quam vide.

LEX VI.

Is qui.

Materiam huius legis tãgit glo. in l.
nec vllam. §. pe. ſ. de petitio. heredi. ꝛ l.
ſi qs ab alio. §. j. ſ. de re iudi. Pleniſſime dixi l. quo
ties. ſ. ſi famil. furt. feciſſe dicatur.

---

a Qui ſatiſdare cogantur.[a] Rub. viii.

¶ Continuationem dixi ſ. prox. rub. Quero qd differt hec ru
bri. ab illa. ſ. in ius voc. vt eant. Dicit gl. q hic loquitur generali
ter de qualibet ſtipulatione pretoris, ibi de ſtipulatione de iu-
dicio ſiſti tantũ. Hoc nõ placet, q2 habemus titulũ generalem,
ſ. de preto. ſtip. Vel dt glo. hic de perſonis, que debent ſatiſda
re, ibi de ſatiſdationibus. Certe imo etiam ibi principaliter de
perſonis dicit. Tu dic vt colligitur ex continuatione q̃ dedi ſ.
titu. j. ſuper rub.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Qui ſatiſda. cog. An in caſu in quo quis tenetur
ſatiſdare, ſi ſit euidẽtiſſime idoneꝰ, releuet ab onere ſatiſdãdi?
vide Bar. ꝛ Alex. in addi. l. quicũqꝫ. C. de fun. patri. li. xj. faciũt
que ſcripſi in l. ſciendum. in prin. ſ. eod. ꝛ vide Are. in l. ſi qs ſti-
pulatus. in §. j. de ver. obl. vbi etiam ponit quid ſi aliquis eẽt nõ
ſoluẽdo facultatib. tñ ſolueret, eſſet obſeruator fidei, ꝛ promiſ
ſorum, an eſſet idoneus vt per eum.

LEX PRIMA.

1 ☞ Promittens ſatiſfacere, non poteſt fideiuſſorem dare, ſed
debet ſoluere.
2 Promittens ſatiſdare, poteſt dare pignora.

Satiſdatio.

Oppo. ſ. qui mod. pi. vel
hypot. ſol. l. itẽ liberatur.
§. j. vbi ſatiſfactio comprehendit etiam ſatiſdatio
nem. Solu. dt Gul. fateor q ſatiſfactio poteſt ac
cipi, vt genus. Comprehendit enim aliud, per q
1 impletur deſiderium alterius, vt hic, ꝛ d. l. itẽ li-
berat. §. j. ꝛ ſ. de pig. ac. l. ſi rẽ. §. omnis. Poteſt etiã accipi ꝑ ſpe
cie: ꝛ tunc dicatur etiam ſatiſfacere quando perfecte abſoluit.
1 Et ita in dubio in ꝯtractibus debet intelligi. Vnde ſi pmiſi † me
tibi ſatiſfacere, debeo ſoluere integre, aliter, q̃ dando fideiuſſo
rẽ, vt C. de conſti. pecu. aut. ſi qñ, ꝛ ſ. de conſti. pec. l. promiſſor.
2 facit ſ. ſi cer. pe. l. fi. ꝛ ibi dixi. † Venio ad gl. oppo. q poſſint da
ri pignora, vt ſ. de col. bo. l. j. §. iubet. Bl. dicit, fateor q poſſunt
a dari pignora, ſi vult nõ tñ tenet: ſed ſufficit q det fideiuſſores[a],
vt hic, ꝛ l. pretorie. ſ. de pret. ſtip. Idẽ no. in d. l. pretorie. ꝛ in
aut. de exhi. reis. §. ſuſcepto. Contrariũ no. ſ. qđ nõ poſſunt da
re pignora vt in aut. offerat. C. de litis ꝯte. ꝛ l. in eo. la. j. §. fi. ſ. de
reg. iur. Tñ gl. iſta ꝛ ſimiles ſunt vere, ꝑ §. hic alleg. i gl. ꝛ ſ. quo.
lega. l. fi. §. ſi legatarius. de verb. ſig. l. habere. §. j. Preterea, plꝰ
cautũ eſt dare pignora quã fideiuſſores, vt l. plus cautionis. ſ.
de reg. iur. ergo, ꝛc. q2 q plus facit, vtique cautum facit, vt l. cũ
furti. ſ. de in litẽ iuran. dixi plene in d. l. pretorie. ſ. de pret. ſtip.
Oppo. C. de dig. l. quoties, ꝛ de proxi. ſacro. l. in ſacris. la. iij. C.
de epiſco. ꝛ cle. l. cuꝫ clericis. Sol. gl. fallit ibi in caſibus illis, in
qbꝰ datio fideiuſſoris remittit. Intellige tñ, q ipſe debet pmit
tere nuda cautione ꝛ obligare bona ſua. nõ dico tradere, vt l. fi
lio. ſ. vt leg. no. ca. Opponi. inſti. de ſatiſda §. ſed hodie. C. de epi
ſco. ꝛ cle. aut generalr. Sol. ibi cõmittit iuratorie cautioni, q2 fi
deiuſſores dare nõ põt. Ita dt glo. Ex his habes q dicit in ru
bro, q qdã ſatiſdãt, qdã pmittũt ꝑ iurm, qdam nuda cautione.

ADDITIO.

a ¶ Fideiuſſores. Adde poſt Alex. ꝛ Io. An. qui tenetur dare
fideiuſſores vel pignora debeat id pſentialiter facere, ꝛ illos vl
illas ſecum habere. Ro. conſi. clxiij. An autẽ ſtante ſtatuto, q in
ter affines fiat compromiſſum recepta ſecuritate, intelligantur
fideiuſſores vel pignora? vide Bal. conſi. clv. v. lib. Idonea vero
cautio que dicatur, vide Oldr. conſi. lxviij. vbi ponit intellectũ.
l. quicunque. de omni agro deſer.

LEX SECVNDA.

1 ☞ Fideiuſſor idoneus nõ eſt, qui eſt de loco forti, ⁊ cuſtodia ad
eum ſpectat.
2 Notarius valde cauillosus vel alias rixoſus vel potẽs, nõ eſt
idoneus fideiuſſor.

Fideiuſſor. Iſte eſt bonus caſus. ¶ Quero, qualiter intelligatur cõueniendi facilitas. Dicit glo. ratione loci, q̃r ſit de quodam caſtro forti, in quo nõ poteſt intrare nũtius vel
ratione priuilegij, vt ſi eſt clericus vel ſcholaris, vide gl. iſtã, ⁊
no. Guliel. de cug. iſtud q̃ hic dicitur, de loco munitiſſimo ⁊ for
ti, intelligit non ſuppoſito iuriſdictioni illius iudicis, alias ſe-
1 cus. Ita dicit ipſe. Veritas eſt prout gl. iacet. Si aliquis † eſt
de loco munitiſſimo, ⁊ cuſtodia ſpectat ad eũ, ita q̃ familia non
poſſet ire ad faciendũ executionem, non eſt idoneus fideiuſſor,
vt j. de ali. iudic. mutan. cauſa facta l. j. in fin. cum l. ſeq. Et idẽ ſi
2 eſſet † vnus notarius multũ cauillosus, vl' alias rixoſus homo
a vel potens.[a] vt d. l. j. in fi. de ali. iudi. mu. cau. fac. ⁊ l. ſi q̃s ſtipula
tus ſit ſtichum. §. j. de ver. obli. facit j. de in diem addictio. l. eũ
qui. §. fi. ⁊ ita de conſuetudine obſeruatur.

ADDITIO.

a ¶ Vel potens. adde q̃ idem ſi bona eius poſſideri nõ poſſent,
ſine magna difficultate, vt vult Bal. conſi. lvj. lib.

§. Si quis. Quatuor modis legitur in gl. ſm primã lect. h. d. Si datur fideiuſſor de iudicio ſi
ſti ei qui in iudicio non põt eſſe, nõ valet datio. h. d. Et hoc put
eſt ĩ litera, ſi quis his. ⁊ iſta lec. eſt clara. Alij habẽt litera, ſi q̃s
ex his. ⁊ ſm hanc legit̃ alio modo, ⁊ breuiter hoc intẽdit. Quã
do quis dat fideiuſſorẽ eum, qui in iudicio eſſe nõ poteſt, nõ va-
let datio. h. d. Et iſta litera eſt vera ſimpliciter in ſeruo, q̃ cõue-
niri non põt aliquo modo. Item nõ põt fideiubere. vt l. iij. §. ſ3
ſi filius. j. de pec. ⁊ l. iij. j. de fideiuſ. l. ſeruus inſcio. e. ti. In alijs
aũt qui pñt obligari, l3 non poſſint conueniri ſimpliciter valet
datio vt ipſi obligentur, non aũt, vt per ipſam dationem reus,
qui tenebatur dare fideiuſſorem, ſit liberatus. vt l. j. in fine. s. ſi
quis in ius voca. non ierit, ⁊ q̃ ibi no. ⁊ ibi dixi tibi. Tamẽ iſta
lectura, nõ bene cõuenit litere, que d̃t, ſi quis ex his qui agere
non poterunt. Deberet dicere, ſi quis ex ij̃s qui conueniri non
poterunt. Secundum tertiam lecturam hoc dicit. ¶ Si ille q̃
agere non poteſt, dedit fideiuſſorem de lite proſequenda, nõ va
let datio. hoc dicit. Iſta procedit plane, tene mẽti eã. Scd̃m q̃
lecturã hoc d̃t. ¶ Si ille, qui nõ põt cõueniri, dedit fideiuſſorẽ
de iudicio ſiſti, nõ valet datio, ⁊ iſta eſt vera ẽt in ſe, tñ nõ con-
gruit litere, q̃ d̃t, ſi quis ex his q̃ agere nõ poterũt expone age
re, id eſt in iudicio eſſe. Querit gl. q̃d ſi agere nõ poterãt ex de
fectu iuris, q̃r nõ habebãt actionẽ ex defectu pſone. Dic vt in
gl. ⁊ bñ. tene mẽti iſtũ §. q̃r h3 quatuor caſus valde notabiles.
1 ☞ Statutum q̃ qualiſcunq3 fuerit ſententia arbitri mãdetur
executioni, intelligitur de ſnĩa lata a perſona, que ſit vel eẽ poſ
ſit arbiter.
2 Statutum q̃ inſtrumentum cõfeſſionatam mãdetur executio
ni, intelligitur ſi inſtrumentum ſubſiſtat.

§. Pretor. A perſonis cõiunctis hic nominatis, qualiſcũq3 fideiuſſor accipitur. h. d. q̃ no. ⁊ tene
mẽti. Et q̃ d̃t fideiuſſor, intellige quo ad facultates. Dicit glo.
no. ergo q̃ oportet q̃ ſit talis, q̃ poſſit eẽ fideiuſſor. Nã hic fuit
ꝯiuncta pſona, que põt dare quẽcunq3 fideiuſſorẽ ẽt extraneũ
ſeu non idoneũ quo ad facultates, niſi ſit furioſus, vel infans.
1 Et ſic facit † ad q. dicit hic ſtatutum, q̃ qualiſcunq3 fuerit ſentẽ
a tia arbitri, mandetur executioni, nec aliquid poſſit opponi.[a]
b Certe hoc d3 intelligi, dum tñ ſit lata a pſona[b] que ſit arbiter,
⁊ eſſe poſſit. Facit ad hoc de re iud. l. iiij. §. cõdemnatum. ⁊ dũ-
2 modo actus a perſona habili ſit factus. † Item facit, ſtatutum
d̃, q̃ contra inſtrumentum confeſſionatum non poſſit opponi
aliqua exceptio, ſed ſtatim mandetur executioni. Quod d3 in-
c telligi, dummodo illud inſtr̃m ſubſiſtat.[c] Ad q̃ facit l. diuus. j.
de teſta. milita.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Poſſit opponi. Vide Raph. cu. ꝯſ. xciiij. Barb. ꝯſi.
l. vol. j. Barb. cõſi. lxx. vol. v. ⁊ conſi. viij. conſi. lvij. eo. volu.
b P. PAV. P. ¶ Sit lata a perſona. Vide Com. conſi. xliij.
c ¶ Subſiſtat. adde poſt Alex. ⁊ Iac. Bal. cõſi. cccxciij. lib. j. late
Rom. cõſi. xlij. ⁊ conſi. clxxxiij Et vide que latius poſui, in d. §.
condemnatum.

1 ☞ Fideiuſſor de iudicio ſiſti eſt proprie fideiuſſor.
2 Principales licet teneãtur ſiſtere in iudicio, ⁊ fideiuſſor tenea
tur ſe facturum ⁊ curaturum q̃ ſiſtat, ⁊ ſic aliud videat̃ pmit-
tere, tamen fideiuſſio non impeditur.
3 Fideiuſſor in criminalibus tenet̃ in quãtitate taxanda p iudi-
cem, ⁊ in ea contra fideiuſſorem ex officio inquirere.
4 Iudicio ſiſti qui promittit nõ cogitur promittere certã penã,
niſi aliter conſuetudo ſe haberet: Item niſi res, ſuper qua ſa-
tiſdatur, ſit eſtimabilis: Item niſi ex cauſa.
5 Fideiuſſorem conueniens debet de veritate debiti probare, ſi-
cut ſi ageret contra principalem.

§. In fideiuſſorẽ. Modo intramus materiam que multũ eſt ſubtilis ⁊ opti
ma. h. d. Fideiuſſor de iudicio ſiſti tenetur ad verũ intereſſe, niſi
in certã quantitatẽ interceſſit, ⁊ hoc etiã ſi actio ſit penalis. h.
1 d. cũ l. ſeq. Dicitur hic, in fideiuſſore. † Cõtra q̃ promittit alium
in iudicio ſiſti nõ eſt fideiuſſor, vt no. s. ea. l. §. j. in gl. ſi. ergo ma
le hic loquitur. Glo. ibi dicit, q̃ improprie ponitur. Gul. ⁊ alij
dicũt q̃ imo ꝓprie, q̃r principalis etiã d3 ſe obligare de iudicio
ſiſti. nã tenetur fideiuſſor acceſſorie, q̃r principalis obligatus
erat ſiſtere in iudicio cui obligationi fideiuſſor acceſſit. Q̃d ap
paret, q̃r ſi in iudicio ſiſtere nõ tenet̃, nõ valeret fideiuſſio, vt s.
2 eo. l. j. Eſt † tñ ſciendũ, q̃d q̃n principalis tenetur ſiſtere in iudi
cio, ⁊ fideiuſſor tenetur ſe facturũ ⁊ curaturũ q̃d ille ſiſtat vt l.
quoties q̃s. j. de ver. ob. Et l3 prima facie videatur, q̃ ad aliud
teneatur principalis, ⁊ ad aliud fideiuſſor, tñ hoc fideiuſſorem
nõ impedit, vt j. de duo. reis. l. nemo eſt q̃ neſciat. ⁊ de fideiuſ. l.
ſi q̃s pro eo. in prin. Quero q̃d vult dicere tex. cũ querit vtrũ
veritatẽ cõtineat, an quãtitatẽ. Gl. exponit. i. verũ cõtineat ve
rũ ⁊ cõe intereſſe, an inquãtũ eſtimauerit iudex. Ita dicit glo.
Sed ad iſtã opp. q̃ debeat taxari quantitas p iudicẽ. ⁊ l. iiij. j.
de cuſto. reo. Sol. dicit gl. ibi in criminalibus, hic in ciuilibus, ⁊
3 bene dicit. Aduerte ergo † q̃ in criminalib9 fideiuſſor tenetur
a in quãtitate taxãda per iudicẽ. Item in illis cõtra fideiuſſorẽ[a]
poteſt iudex inquirere ex officio ſuo, vt d. l. iiij. Facit etiã C. de
bo. va. l. ſi. In ciuilib9 op3 q̃d pars actionẽ proponat contra fi-
deiuſſorem, vt hic. Secũdo modo legitur hic text. per alios, vt
querat vtrũ iſta actio cõtineat veritatem, an vero quãtitatem
exprimẽdam in ſtipulatione. q. d. vtrum in ſtipulatione debeat
exprimi certa quantitas? Et reſpondetur q̃ non. Ita legebat
Rich. Malũ. ſcd̃m hãc lecturã non eſſet aliqua dubitatio. quia
4 ponit gl. † q̃ ille qui ꝓmittit ſe iudicio ſiſti nõ cogitur ꝓmittere
certam penam. q̃d gl. hic tenet, ⁊ in l. ſi. j. de p̃to. ſtipu. Vide gl.
⁊ no. q̃ intellige verũ niſi aliter habeat cõſuetudo, vt l. q̃ ſi no-
lit. §. q̃r aſſidua. de edi. edic. ⁊ facit l. iiij. de cuſto. reo. ibi, ac nec
cõſuetudo, ⁊c. vel niſi eſſet res, ſup qua ſatiſdatur, que ſit eſti-
mabilis, vt l. ꝓcurator. ad exhi. §. fi. ⁊ l. q̃d em̃. §. Iulianus. j. rẽ
ra. hab. Vel niſi ex cauſa, vt no. in l. iij. in fi. j. de ali. iud. mu. cau.
fac. ⁊ in l. iij. §. q̃uis. j. ſi cui plus quã per l. Fal. ⁊ dixi plen9 in
l. ſi. de p̃to. ſtip. Tertio modo põt intelligi, ⁊ notabili9, vt que-
ramus vtrũ cõtineat veritatem, hoc eſt, id, q̃ in veritate debe-
tur ad quantitatẽ. ſ. petitam, nõ inſpecto an debeatur vel non.
5 Et reſpõdetur q̃ cõtinet veritatem. Ex hoc not. † q̃d qui agit
cõtra fideiuſſorẽ, debet de veritate debiti probare, ſicut quãdo
agitur cõtra principalem, non ſufficit probare, q̃ tantum pete
batur. Cõtrariũ huius videtur innuere gl. ſuper verbo, verita
tẽ in fi. vide eã. Sed certe fateor, q̃ intereſſe principaliter pe-
tebatur, vt gloſſ. dicit, nõ tñ ꝓbatur ex eo ſolo, q̃ petebat̃. Q̃d
probo p l. cũ querebatur. j. iud. ſol. Nã ſi ſtipulatio cõmiſſa eſt
ex vna clauſula, nõ põt cõmitti ex alia vt ibi p3. Sed ſi hoc eſſet
verũ, eſſet poſſibile q̃d vi3 clauſula cõtineret plus quã alia, nec
ex cõmiſſione facta ex vna cauſa tolleretur alia. Cõtra hoc facit
j. de eo per quẽ fac. erit. l. ſi. §. ſi. vbi in tantũ intereſt, inquantum
petitur. Sol. Illud verũ, ſi totũ q̃d petebatur debebatur. S3
ꝯ hoc facit s. tit. j. l. pen. §. j. Sol. ibi loquitur in pena illius edi
cti, que eſt mera pena, ideo inſpicitur illud q̃d petebatur, l3 per
calumniam. Hic vero eſt intereſſe, vt hic patet. Preterea quod
hoc verũ ſit apparet, q̃r ſi principalis reus fuiſſet contumax,
non perueniſſet ad ſcd̃m decretũ, niſi probetur veritas debiti,
vt l. ſi de bo. aut ho. iu. poſ. Ergo multo minus cõtra fideiuſſo-
rem. Et hoc etiam tenet Pet. quod puto verum.

ADDITIO.

a ¶ Fideiuſſorẽ. Adde poſt Iac. dũ ampliando regulã dicit, q̃d
fideiuſſor de iudicio ſiſti, tenet̃ perẽpta inſtãtia, q̃ fideiuſſor, q̃
ꝓmiſit ꝓ actore pro expẽſis cauſe, nõ tenetur inſtãtia perẽpta,
vt voluit Bal. cõſi. cclxx. ij. lib. An aũt ſit neceſſe offerre libellũ
fideiuſſori, qui promiſit reum ſiſtere ſub pena, vide Io. and' ad
Spe. in ti. de fideiuſ. §. ſeq̃tur. in prin. Et an ſi defenſor ſatiſde-
derit ꝓ Titio, ⁊ Titius moriatur ante litẽ ꝯte. teneatur perſi
ſtere, vide Io. an. q̃d ſic in rub. de defen. in addi. ad Spe. ⁊ inq̃-
tũ. Iac. etiã tenet q̃d ꝓmittens p̃ſentare toties quoties, tenea
tur etiã poſt ſnĩam, adde q̃d ſi bis preſentauerit iudici, q̃d erit
liberatus ſm Ang. quem ſequitur Ro. conſi. xv.

LEX TERTIA.

1 ☞ Fideiuſſor de iudicio ſiſti, non tenetur de eo, q̃d creuit per

inficiationem.
2 An teneatur in eo ꝙ creuit per iuramentū in litem.
3 Fideiuſſor de iudicio ſiſti tenetur vſqȝ ad ſententiā, ſi actor litem proſequatur, ſi tardat vſqȝ ad duos menſes.
4 Fideiuſſor de iudicio ſiſti, tenetur certi condictione.

SIue. Summa uicū §. preced. ¶ Quero exemplū de duplo, triplo, ⁊ quadruplo, dic vt
1 in glo. ¶ † Quero qd ſi ab initio erat ſimplum, ⁊ poſtea creuit ꝑ inficiationē? ¶ Reſpō. ꝙ nō tenetur fideiuſſor, vt in gl. Nō ob. l. ſi qs pro eo. §. ſi nūmos. ī. de fideiuſ. quia ibi creuit obligatio ex natura rei, non ex delicto perſone.
a Querit gloſ.[a] quid ſi actio creuit[b] per iuramētū in litē? Dicit
b gl. quod nō tenetur vt l. ſi. ī. de fideiuſ. Hic aduerte, fideiuſſor ꝺ iudicio ſiſti, non tenet̃ niſi vſqȝ ad ſententiam, vt ī. dicaȝ in ſeq. queſtio. Unde ſi eſſet iuratū in litē ⁊ ſnīa lata, ſine dubio nō tenetur in aliquo. Sed ſi eſſet iuratuȝ, ⁊ ſententia non eſſet lata,
c tunc nō procederet gl.[c] Intellige eā verā in fideiuſſore rē ratā habe. de iudicio ſiſti, ⁊ iudicatū ſolui ex duab. clauſulis, ſcilicet de dolo ⁊ reſtituendo. Sed ſi ex clauſula, ꝙ verbum ſonat, tūc illa videtur habere limitatam quātitatē, ſcilicet quantū fuerit iudicatum, vt ī. iud. ſol. l. iudicatū. ⁊ ideo tunc fideiuſſor videtur teneri in tm̄, in quantum venit ſententia diffinitiua. Hoc tamē examina, vt l. j. infra de in litē iur. in vlt. queſtio. vbi eſt tex. ⁊ ibi
2 dixi. ¶ Quero, qn̄ fideiuſſor promittit de iudicio ſiſti, vſqȝ ad qꝺ tempus teneatur, gl. in §. ſi. l. prece. dicit ſup verbo, promiſerit, ꝙ videtur promittere, vſqȝ ad ſententiam, ꝙ̄ no. vide gl. Aduerte, ſi actor litē proſequit̃, veruȝ eſt, qꝺ fideiuſſor tenet̃ vſqȝ ad ſnīam, vt l. grece. §. ⁊ poſt litē. ī. de fideiuſ. ⁊ nō poſtea. Sȝ ſi actor litē nō proſequit̃, ſed tardat, tunc tenet̃ vſqȝ ad duos mēſes, ⁊ hȝ locum diſtinctio l. pe. C. de fideiuſ. ⁊ ibi ꝑ doc. gl. examinat Inſti. de ſatiſda. §. ſed hodie. Dixi clari⁹ in d. §. ⁊ poſt li-
3 tē. ¶ † Ultimo quero, que ſit iſta actio que dat̃ in fideiuſſoreȝ. Gl. ꝺt, ꝙ eſt actio in factū, ⁊ certi cōdictio. Breuiter certi condictio eſt, vt habuiſti no. in l. ſi. ꝰ. ſi qs in ius voc. nō ierit. Pretor em̄ bn̄ induxit, qꝺ qs teneat̃ ſatiſdare de iudicio ſiſti. Ex ſatiſdatione aūt nō induxit ipſe actionē, ſȝ remanet ius vniuerſale cuius vigore oritur certi ꝯdictio, vt Inſti. de v̂b. obl. in ꝑnc.
4 ¶ † Quero vtrū iſta actio, que datur ꝯ fideiuſſorē, habeat executionem paratam, an requirat̃ nouus libellus, ⁊ nouum iudicium ſuper ea? Uide Guliel. de cu. hic, ego multū plene dixi, in l. j. in prin. verſi. quero vtrum. ī. iudi. ſolui. dic vt ibi.

ADDITIONES.

a ¶ Querit glo. vide Ro. conſi. ccvij. ad finem.
b ¶ Creuit. Adde qꝺ ponit Jo. And. in rub. de fideiuſ. ⁊ inquātū d. Jaſ. ponit, an accuſatus de vulnere ſi ſequatur mors, debeat fieri nouus proceſſus? Uide Bal. cōſi. lxxiij. v. libro,
c POMA. ¶ Procederet gl. adde Alex. l. j. ī. de in lit. iur.

LEX QVARTA.

1 ☞ Pactum appoſituȝ in inſtrumento, qꝺ reus poſſit perſonaliter capi, nō tranſit ad heredem.
2 Fideiuſſor de iudicio ſiſti, an teneatur, ſi reus ante dieȝ exhibitionis, deceſſit, ⁊ ſic certum ſit ipſum exhiberi non poſſe.
3 Promiſſio Stichi, ſi nō daret, promiſit decē, mortuo Sticho an debeat dare decem.

a SI deceſſerit. Si reus deceſſerit[a] ciuiliter, vel naturaliter an̄ moram, fideiuſſor de iudicio ſiſti liberatur, ſecus ſi poſt morā. hoc ꝺt. Primo loquit̃ qn̄ reus deceſſit an̄ moram, ⁊ nullum factū eſt preceptū. Scꝺo, qn̄ deceſſit ante morā, ⁊ poſtea factū eſt preceptū. Tertio qn̄ deceſſit poſt preceptuȝ ante morā. Quarto qn̄ deceſſit poſt morā. Secunda ibi, qꝺ ſi ignorās. Tertia ibi, vel poſt decretum. Quarta ibi, ſinautem. ¶ Opp. ſi qs cau. l. ſi eū. §. homo. Sol. ibi deceſſit culpa ꝓmiſſoris, hic ſine culpa. Ita ꝺt gl. Oppo. obligationes trāſeūt ad heredes, vt l pro hr̄ditarijs. C. de here. ac. Itē decreta iudicis, vt l. cum quaſi. in prin. ī. de fideic. lib. Ergo videt̃ qꝺ fideiuſſor teneat̃ exhibere heredē. Soluit gl. qꝺ decretuȝ trāſfert̃ vt proſit heredi, nō vt noceat. Aliter ꝺt ī. que ſen. ſine appel. reſcin. l. pe. Tu quoqȝ ad propoſitū dic, ſm doc. qꝺ hic erat promiſſum factum coherens ꝑſone defuncti. ſ. ipſum ſiſtere in iudicio, merito nō trāſit ad hr̄dē. l. vnic. §. ne aūt. C. de cadu. tollen. Et ſic ꝑ
1 † hanc legē pōt dici,[b] qꝺ ſi reus ꝯuenit in inſtrō, qꝺ ipſe poſſit
b perſonaliter capi, poſito qꝺ pactū valeat, nō trāſit ad heredē.[c]
c Gl. hic format duas qōnes, pone †[d] quod reus deceſſit an̄ dieȝ
2 exhibitionis, cū certū erā ipm̄ exhiberi nō poſſe, an fideiuſſor
d teneat̃? Glo. r̄ndet, ⁊ eius reſponſio habet diuerſuȝ intellectū ideo videamus eā. Dicit em̄, quod dies debet expectari, ⁊ hoc preualet, ſed eſt dubium, vtrum debeat expectari, vt ſic per mortem interim contingentem reus perfecte liberetur, an vero debeat expectari, hoc eſt, differri, vt aduenıente die poſſit agi. Ueritas eſt iſta, ſiquidē in ſtipulatione non erat adiecta pena, ante diē ſtipulatio non fuit ꝯmiſſa ad intereſſe, vt l. inſulā. ī. de verb. ob. ⁊ ideo ſi reus decedit interim, fideiuſſor nullo modo tenetur, qꝛ nullo tempore fuit obligatus. Si vero fuit appoſita pena, tunc ante diē ſtatim cū fuit certū, ipſum ſiſti non poſſe, tpe ſtatuto, cōmiſſa eſt ſtipulatio ⁊ pena, vt l. cum ſtipulatus ſim mihi a Proculo. ī. de verb. ob. tn̄ supereſt dies, ⁊ ſic nō eſt in mora, ergo reo decedente fideiuſſor nō tenetur: vt hic. Penalis enim ſtipulatio non habet effectū niſi p̄cedat mora, vt l. ſi lecta. ī. ſi cer. pet. ⁊ l. ita ſtipulatus. ī. de verbo. obli. Et ſi dicis, hic preceſſit culpa Rn̄deo, iſta culpa nō erat ordinata ad caſum mortis, vt l. nō omne. ī. de ſtatu lib. ⁊ ſic purgat̃ ꝑ caſum mortis, poſtea ſupueniētis, vt l. ſi vehenda. §. j. ī. ad leg. Rhod. de iac. Ita tenēt oēs Jac. de Rauē. Pet. Jac. But. ⁊ Gul. Materiā tn̄ iſtā latius expediui in d. l. cum ſtipulatus ſim mihi a Proculo. ¶ Se
e cūdo querit gl. † ſi promiſiſti mihi Stichū, ⁊ ſi nō dares ꝓmiſiſti mihi x. mortuo Sticho an tenearis ad decem? Gl. quod ſic. vide gl. Iſta gl. reprehendit̃ ꝑ oēs. Nulla enim differentia eſt, inter iudicia, ⁊ contractus: Sed debet diſtingui, aut obligatio incepit a p̄cedēti cōuentione, ⁊ tunc re perēpta ante morā nō committit̃ obligatio penalis: vt l. ſi homo mortuus. ī. de ver. obl. ⁊ ibi no. ⁊ ī hoc errabat gl. iſta. Aut incepit a precedenti conditione, ⁊ tunc re perempta, cōmittit̃ obligatio vt l. in illa ſtipulatione ſi calendis. ī. de verb. obl. Ratio, quia in prima ꝺebet cōmitti ſtipulatio penalis ex mora, in ſecūda ex cōditionis euētu q̄ euenit. Ultimo hec lex facit ad q̄ſtionē, vtrū reo bannito liberetur fideiuſſor, de iudicio ſiſti? dicā ī. l. proxi. q̄ continuat̃ cum iſta.

ADDITIONES.

a ¶ Deceſſerit. Adde poſt Jaſ. an appellatione mortis veniat ciuilis? Oldr. cōſi. cclxxiiij. Pet. de Ancha ꝯſi. cccxlvij. ⁊ inq̄tū hic dicit̃ in lect. ſua, qꝺ cōſuluit, qꝺ maritus ita lucret̃ dotē ꝑ ingreſſum religionis, vxore ꝓſitēte: ſicut decedente ꝑ mortē naturalem, ego credo quod lec. ſit corrupta, ⁊ qꝺ debeat dicere, qꝺ noluit cōſulere, ⁊ ſic, pura, lec. ſit vera. Dic qꝺ ꝯtrū cōſuluit Pe. de Ancha cōſi. cclxiiij. inci. ꝑ ⁊ ꝯ, vbi plus dicit, qꝺ ſtatutū non poſſet diſponere, ꝙ altero coniugū ingrediēte religionē ſuperſtes lucret̃ dotē vel partem. latius vide ibi Oldr. d. conſil.
b POMA. ¶ Poteſt dici. Uide Panor. cōſi. xc. in j. volu. ⁊ vnuȝ verbū. ꝯſi. xlij. alias xlj. in ij. vol. ⁊ ꝯſi. lxxx. in ij. dubio. in ij. vol.
c ¶ Ad heredē. Adde inquantū Jaſ. trāſit cū opi. qꝺ ſtāte ſtatuto quod pro debitore poſſit capi heres. qꝺ ꝯtrium tȝ Ro. ꝯſi. cxx. vbi conſuluit ſuper ſtatuto Florētino dictante quo procurator exigens ⁊ eius hr̄s poſſit carcerari ꝓ pecunijs exactis, qꝺ heres minor annis xxv. nō poterit carcerari[e] vigore ſtatuti qꝺ eſſet ſuperfluum, ſi de iure communi heres poſſet capi.

LEX QVINTA.

1 ☞ Fideiuſſor cōdēnati in certa quātitate nō liberat̃ reo mortuo vel deportato, ⁊ eſt vera lectu.
2 Fideiuſſor de iudicio ſiſti an liberet̃ bānito vł deportato reo. Cautela doctoris, qui promiſit preſentare ſcholarem, q poſtea aufugit, doctor facit eum banniri ex alia cā, an fuerit bona.

SI vero pro. Iſta lex ſm glo. dicit ideȝ, qꝺ dictum eſt in precedenti, ſm alios breuiter. h. d. Fideiuſſor quantitatis, non liberatur, eo ciuiliter vł naturaliter mortuo. h. d. Opp. qui fideiubet pro eo, qui nō poteſt eſſe in iudicio, nō tenetur, vt ꝰ. eo. l. ij. §. j. ſed deportatus nō poteſt eē in iudicio, ergo q fideiuſſit pro cōdemnato ⁊ deportato. non tenet̃. Hic ꝺr contrarium quare male. Huius timore, quidā habent hic literam negatiuā ſi vero pro non condemnato, ⁊ tunc nihil eſt cōtra. Dicas ergo, ꝙ nō erat condemnatus tempore fideiuſſionis, ſed fuit condēnatus poſtea, poſt moram fideiuſſoris. Alij habent literā affirmatiuā, ⁊ tūc timore ꝯtrij ꝺȝ exponi, ſi vero pro condemnato. i. condemnādo vel condemnato nunc, nō tunc tēpore fideiuſſionis. Scꝺm hoc, iſtud principiū loquitur in fideiuſſore de iudicio ſiſti, ⁊ ꝺt idem per omnia, qꝺ dictum eſt in precedenti lege, qꝺ nō placet doc. noſtris, qꝛ ꝑ hāc legē nil adderet̃. Item qꝛ ponitur hic dictio, vero que eſt aduerſatiua, ſm hoc non aduerſa
1 retur. ſed diceret idem, ideo legunt † ipſi alio modo, ꝙ hic loquitur in eo qui fideiuſſit pro condemnato in aliqua quātitate pecunie, de illa quantitate preſtanda, talis fideiuſſor nō liberatur reo mortuo vel deportato, ēt ante moram, vt l. j. C. de fideiuſſo. ⁊ l. ſi ſine hr̄de in prin. ī. de admi tut. ⁊ l. vlt. ī. de duob. reis. ⁊ l. Stichū aut Pāphilū. §. tametſi. in verb. ſine hr̄de. ī. de ſol. Et hic eſt caſus hui⁹ litere, ⁊ ſic bene aduertat̃ ad p̄cedētia. Ratio, qꝛ

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tio, q2 fideiuſſoꝛ de iudicio ſiſti reo moꝛtuo, vel deportato, non
pōt implere illud qꝺ pꝛomiſit, cū in iudicio eſſe non poſſit, ſed fi
deiuſſoꝛ quantitatis ēt reo moꝛtuo vel deportato, pōt ſoluere
2 quātitatē. ¶ † Ultimo ſcias[a], ꝙ ꝑ iſtā legē qdā doctoꝛ Bono-
a nien. fecit talem cautelam, pꝛomiſit enim pꝛo quodam ſcholari
b de p̄ſentando eū iudici, ſcholaris aufugerat[b], ille doctoꝛ fecit il
lum ſcholarē bāniri ex alia cauſa, poſtea cū iudex pꝛecipit ſibi
vt ſcholarē ſibi exhiberet, dixit, Domine ſum liberatus, q2 fide
iuſſoꝛ de iudicio ſiſti liberat̄, ſi reus perdit ciuitatē. Per illas
leges bꝛeuiter Gul. ſic pertrāſit recitando iſtud Iac. de Are.
hoc tāgit in l. inter eos. §. fi. ꝟ. de fideiuſ. ⁊ ibi hoc nō dixi. Dico
nunc, ꝙ ſi pꝛoponimus thema pꝛout iacet, quo ad pꝛocuratione
doctoꝛis, ſcholaris fuerit bannitus, tunc certū eſt, ꝙ non libe-
rat̄, ꝑ id quod dixi .ſ. l. pꝛoxima. in pꝛimo contrario, q2 ſi moꝛs
contingit culpa fideiuſſoꝛis tenet̄ fideiuſſoꝛ. Si vero ponamus
culpā fideiuſſoꝛis abeſſe, tunc qū reus eſt bannitus tm̄ ⁊ bona
nō ſunt publicata, dico ꝙ fideiuſſoꝛ tenet̄: pōt enim venire re⁹, ⁊
purgare cōtumaciā ſuā, ⁊ ſiſtere in iudicio vt ꝟ. de requir. reis.
Qꝺ ſecus eſt i deportato, q amittit omnia q̄ iuris ciuilis ſunt.
Et idē dicerē in deportato, ſi eſſet talis cauſa, in qua ēt poſt de
portationē poſſet ſiſtere in iudicio, fideiuſſoꝛ remaneret obliga
c tus, arg. ꝟ. de publi. iudic. l. is q reus. ⁊ ibi no. Si vero bona[c] eſ-
ſent publicata, ⁊ fiſcus acceptauerit illa bona, tunc ſi fideiuſſoꝛ
pꝛomiſerat fiſco de iudicio ſiſti, ⁊ ad fiſci vtilitatē, fideiuſſoꝛ li-
berat̄ q2 creditoꝛ ſuccedit debitoꝛi, vt l. generaliter. ⁊ l. [illegible]
ꝟ. de fideiuſ. Sed ſi fiſcus illa nō acceptaret, q2 non erat ſoluēdo
vt l. j. §. an bona. de iure fiſci. vel ꝓmiſerat de iudicio ſiſti [illegible]
d tūc nō liberat̄[d] fideiuſſoꝛ. vt l. ſi debitoꝛi deportatio. vbi pleni⁹
loquar ꝟ. ꝺ fideiuſ. ⁊ C. ꝺ fideiuſ. l. j. ⁊ hac l. ꝑ m lecturā quā tenui.

ADDITIONES.

a ¶ Ultimo ſcias. Uide Raph. Cu. cōſi. xxxij. alias xij. ⁊ Cepo. conſil. xxv.

b ¶ Auferat. adde poſt Alex. ⁊ Iaſ. qd ſi aliquis ꝓmiſit reū p̄ſentare certa die, ⁊ iudex iterū eum faciat carceri tradi, ⁊ aufugiat, an fideiuſſoꝛ erit liberatus? vel quid ſi iterum banniatur a iudice. Io. And. in addi. ad Spe. in tit. de accu. in iij. part. §. ſequitur. verſi. queritur.

c P. PAV. P. ¶ Si vero bona. vide Com. conſi. lxij. inci. inculpat⁹. quod ꝫ pꝛeceptum. in ij. dub.

d ¶ Non liberatur. ad iſtum tex. in l. ſi ſeruus pluriū. §. ſi quis autem ij. not. ꝟ. de leg. j. poſt Bar. ⁊ alios, vide etiam Alex. hic, ⁊ Bar. in l. capitis. ꝟ. de fideiuſſ.

1 ☞ Notoꝛia, non indigent pꝛobatione.
2 Diuitem aliquem dicens, illud pꝛobet, ⁊ nu. 6.
3 Poteſtas qui detinet volentem idonee ſatiſdare, tenetur iniuriarum actione.
4 Notoꝛium dicitur, quod eſt omnibus notum, Manifeſtū, quod multis, non omnibus, eſt notum. Notoꝛia non dicuntur ea, que ſunt facti tranſeuntis, ſed permanentis.
5 Idoneus quilibet pꝛeſumitur, pꝛeter quam ad facultates.
7 Paupertas qū eſt cauſa intētionis alicui⁹, debet ab eo ꝓbari.
Paupertas qualiter pꝛobatur.

a **§. Qui pꝛo rei qualitate.** [a] Qui recuſat accipere fide-
1 iuſſoꝛē idoneū, iniuriarū actione tenet̄. h. d. ¶ No. † qꝺ notoꝛia
non indigēt pꝛobatione. Secundo no. quod ei qui dixit aliquē
b diuitem, incumbit onus ꝓbandi[b]. † Tertio no.[c] quod ducere in
2 ius eum qui vult dare fideiuſſoꝛē idoneū, eſt iniuria, ⁊ ſic recto-
c res tenent̄ iniuriarū, qui in carcerib. tenent volentē cauere ido-
3 nee. ¶ † Op. ad pꝛimū de l. cures C. de app. Sol. ibi de manife-
4 ſto, hic de notoꝛio. Eſt aūt differētia † q2 notoꝛiū eſt id, qꝺ om-
nibus notū eſt, manifeſtū eſt illud, ꝙ eſt notum multis, non om-
nibus. Ita dicit Spec. in tit. de not. cri. §. iam de notoꝛio. ⁊ §. j.
Iac. but. dicebat, quaſi idē, dabat tū talem doctrinam quod ea q̄
d ſunt[d] facti tranſeuntis, raro tranſeunt in notoꝛiū vt vox pco-
nis q̄ paucis innoteſcit: ſed ea q̄ ſunt facti manētis, poſſunt trā
ſire in notoꝛiū, vt puta edictū pꝛopoſitū in albo, vt ꝓbat̄ in aut.
qui ſemel. C. quomodo ⁊ qū iu. ⁊ ibi vide q̄ dixi, tū ſi contingeret
quod illud, quod eſt facti tranſeuntis, eſſet notū omnibus dice-
retur notoꝛiū, vt euenit de moꝛte multoꝛū, q̄ videt̄ per maioꝛē
partem hominum ciuitatis: de hoc per glo. extra de coha. cle. ⁊
mulierū. veſtra. Ad ſecundum opp. ⁊ modo ſumus in glo. ij. ⁊ vi
detur, quod quilibet pꝛeſumatur idoneus, vt ꝟ. de le. ij. l. cū qui-
e dam. la. ij. Sol. glo. trib. mo.[e] Pꝛimo, quod hic erat aliqua pꝛe-
ſumptio cōtra fideiuſſoꝛē. Sola enim negatio partis non ſuffi-
cit, vt in ꝫ2io. Uel dic quantū ad hoc vt detur actio iniuriarum
contra aduerſarium ibi quo ad alia. Tertia ſol. ⁊ iſta eſt vera,
5 ⁊ ponitur in fi. gl. quilibet † pꝛeſumitur idoneus quo ad alia, nō
6 quo ad facultates, vt hic tene menti. ¶ † Quero ergo, cui incū
bat onus pꝛobandi, vel ei qui dicit qꝺ ſit diues, vel ei qui dicit
eum eſſe pauperē? Gloſ. not. loquitur hic, ſi diuitie ſunt cauſa
intētionis alicuius, ille dꝫ ſe pꝛobare diuitē. Si paupertas eſ-
f ſet cauſa intētionis alicuius, ille debet pꝛobare ſe pauperem.[f]
Uide gl. ⁊ ſigna. Alia gl. que eſt ꝟ. de ꝓba. l. ij. videtur ſimplici-
ter dicere, ꝙ ille qui negat aliquē idoneū, dꝫ ꝓbare: ſed iſta di-
7 cit verū, illa intelligitur ſcd̄m determinationē hui⁹. ¶ † Sed
quero, qualiter ꝓbabitur paupertas cū ſit mere negatiua, ⁊ q2
non eſt aliud dicere, niſi non habere: alibi dꝛ, qꝺ ſufficit pꝛoba-
ri per famā, vt no. in l. vbi. C. de iure do. Alibi dꝛ, ꝙ dꝫ pꝛobari
vere, vt C. vnde vir ⁊ vxoꝛ. aut. pterea. in gl. ⁊ qꝺ not. inſti. de ex
cu. tut. § itē ꝑpter paupertatē. ⁊ ꝟ. de excu. tut. l. pauptas. ⁊ ibi
ꝑ Iac. de Are, Modū aūt ꝓbādi, potes ſumere ex eo qꝺ no. in
l. cū de indebito. ꝟ. de ꝓba. Dixi plene in l. ſi cōſtante. ꝟ. ſol. matr.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Qui pꝛo rei qualitate. Adde ſimile qꝺ habetur in c. legebatur. de maio. ⁊ obe. vbi fit iniuria cōpellere quē ad faciendū inſtr̄m obligationis coꝛā quo nō tenetur. Et vide Ludo. ro. Cui incūbat onus ꝓbādi egeſtatē, vide omnino.

b POMA. ¶ Onus pꝛobandi. Uide Ro. ſingul. cxlj. incipit, vnus vult fideiuſ.

c P. PAV. P. ¶ Tertio not. Uide conſi. clvij. poſt pꝛin. ꝙ quomodocunqꝫ indebite capiatur, eſt iniuria.

d POMA. ¶ Ea que ſunt. Uide Car. conſi. lvj. ij. dub.

e P. PAV. P. ¶ Sol. gl. trib⁹ modis. Quo ad facultates. in contrarium faciūt que habes in l. ſi defunctus. ꝟ. de arbit. Tu pꝛo iſta gl. vide etiā Alex. in cōſil. xxxvj. vol. ij. Quid autē ſi aliquis nō eſſet idoneus facultatibus, tū ſoleret eſſe obſignatoꝛ pꝛomiſſoꝛum. vide ad Bar. ſ. in rub.

f ¶ Pauperem. Adde qꝺ pulchꝛe voluit Ro. cōſi. clxiij. ⁊ ibi qū dicatur notoꝛium, quem non eſſe ſoluendo.

LEX SEXTA.

Quoties. Non refert, nō fiat vel male fiat. h. d. Exempla dic vt in glo. Quero an debeat diſtingui, vtrū iſtam vitioſam ſatiſdationem quis recepit ſcienter vel ignoꝛanter. Dic vt in l. j. ſ. ſi quis in ius voc. non ie. dixi in l. iij. de x deiuſ.

LEX SEPTIMA.

1 ☞ Fideiuſſoꝛ de iudicio ſiſti, habens pꝛiuilegium foꝛi, ſi cōueniatur ⁊ taceat, ſibi pꝛeiudicata.
2 Fideiuſſoꝛes qui tenentur pꝛeſtare, tenētur illos perſonaliter exhibere.
3 Fideiuſſoꝛ habens pꝛiuilegium foꝛi debet illi renūtiare, alias non admittitur niſi in ſubſidium.

Si fideiuſſoꝛ. Qui habet pꝛeſcriptionē foꝛi, nō eſt idoneus fideiuſ-
ſoꝛ de iudicio ſiſti, niſi in ſubſidiū. h. d. Opp. ex eo qꝺ
cōtrahit ibi, poterit ibi cōueniri, vt l. omnē. ꝟ. de iud.
Sol. Poterit ibi, hoc eſt in illa ciuitate cōueniri, tū hꝫ pꝛiuile
giū foꝛi, vt ſcholaris ⁊ clericus. Ita dicit glo. ⁊ vidiſtis in l. j. ſi
1 qs in ius voc. nō ie. ¶ † Quero vtrū iſta p̄dictio pꝛeiudicet fi-
deiuſſoꝛi in pꝛiuilegio foꝛi. Gl. dicit qꝺ ſic, ſi taceat ſecus ſi re-
clamaret. Quod not. ad multa. Ad qꝺ facit ꝟ. de liber. agno. l. j.
2 § j. ⁊ ij. ver. denūtiare. ¶ † Ultimo ex hac lege habes pꝛacticā,
qū exhibētur fideiuſſoꝛes. Nam ille qui dꝫ fideiubere, tenetur
eū perſonaliter exhibere. vt l. ſeruus ſi heredi. in fi. ꝟ. de ſta. lib.
nec hꝫ vltra expꝛimere, ſi aduerſarius nō vult eū recipere, tūc
dꝫ dicere eū non eſſe idoneum in facultatib⁹, vel pꝛopter pꝛiui
legiū foꝛi, ſic eſt caſus hic. Et quo ad facultatē, cū incūbat ꝓba
3 tio, vidiſtis ſ. eo. l. ſi vero. §. j. Circa pꝛiuilegiū † foꝛi dꝫ fideiuſ-
ſoꝛ, qui pꝛoducitur dicere. Ego renūtio, ⁊ admittitur, vt l. j. ſ.
ſi quis in ius voc. non ier. Si vero de renūtiatione aliquid non
dicit repellitur, niſi ex neceſſitate, vt hic.

1 ☞ Satiſdare qui pꝛomittit intelligitur in eadem ciuitate, ⁊ de hominibus eiuſdem ciuitatis.
2 Bannitus, ſeruus, ⁊ excommunicatus admittuntur ad defenſionem neceſſariam ſecus ad voluntariam.

a **§. Si neceſſaria.** [a] Fauetur ei qui eſt in neceſſita-
te, ſi ipſe ſe in eam non poſuit.
hoc dicit. Exēpla de voluntaria ⁊ neceſſaria ſatiſdatione, pone
1 vt in gl. videbitis. ꝟ. l. pxi. §. tutoꝛ. ¶ † Nota quod qui pꝛomit-
tit ſatiſdare, intelligitur in eadem ciuitate in qua pꝛomittit,
⁊ de hominib⁹ eiuſdē ciuitatis, ſeu qui ibi ſunt idonei. Quod
apparet, quia alibi nō admittitur, qꝺ tene mēti. Et diſtinctio
2 huius §. eſt vtilis ad multa. Lex † dicit, qꝺ ſeruus admittitur
ad ſui defenſionem: vt l. ſeruos. ꝟ. de accuſa. ⁊ etiam excommuni
catus de iure canonico, quod intellige quando defenſio eſt ne-
ceſſaria, ſecus ſi eſt volūtaria, ⁊ ſi veniret ad aliquē actū defen
dendum ſponte, vt extra de excep. c. cum venerabilis. ⁊ ibi per

Immo. ⁊ not. in c. cum inter. eodem tit. dixi in l. cum mulier. ĵ. ſol.
matri. ⁊ eodem modo facit ad alia multa.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Si neceſſaria. An ⁊ quando iſta dicatur neceſſa
ria ſatiſdatio, vide Franc. conſi. lxxxvij. ⁊ ad regulam quod ma
gis ſuccurratur ei qui in neceſſitate poſitus eſt ⁊c. vide Iaſ. in
repe. l. admonendi. de iureiurando.
1 ☞ Suſpectum quatuor faciunt, que tamen nõ requiruntur co
pulatiue.
2 Satiſdatio pro ſequeſtro continet duo ſcilicet de iudicio ſiſti,
⁊ de re non baratanda.

§. Si ſatiſdatum.

Si perſona eſt ſuſpecta, põt res de qua litigatur, ſeque
ſtrari. Itẽ ſequeſtrũ tollit, dato fideiuſſore, vel lite finita h.d.
1 Quero † dicit hic, ſi perſona eſt ſuſpecta: que faciant aliquẽ ſu
ſpectum? Glo. dicit quatuor, que no. Non intelligas, ꝙ ſemper
illa quatuor debeant interuenire copulatiue, ſed qñq; ſufficit
vnũ, qñq; aliud, ſecundũ diuerſitatẽ cauſarũ, in quibus de ſuſpi
cione tractatur, vt patet in l. hic alleg. in gloſſ. Quero, dicit hic,
ſi hoc iudici ſederit. dicit gl. ſcilicet i animo. Sed nonne eo ipſo,
ꝙ dicitur pſona ſuſpecta debet ſibi ſedere in animo? Reſpon
deo non ſi forte actor perſonam rei aliquo modo approbauerit.
vt l. ſi creditores. ĵ. de priui. cre. ⁊ arg. l. ſi is a quo. §. fi. vt in poſ.
a leg. Quero[a], dicitur hic, ꝙ oblata ſatiſdatione, dicitur finitum
2 ſequeſtrum. † de qua ſatiſdatione loquat? Dicit, duo debet pro
mittere, que veniunt in ſatiſdatione ſcilicet de iudicio ſiſti, ⁊ de
3 re non baratanda, vt l. ſenatuſconſulto. §. de off. c. preſid. † Que
b ro in qb' caſib' põt fieri ſequeſtrũ[b]? Dicit gl. regulariter eſt
prohibita ſequeſtratio, ⁊ in caſibus eſt permiſſa. Vide gl. hic, ⁊
Cyn. in l. j. C. de prohi. ſequeſtr. Et circa hoc facio multas que
ſtiones in l. intereſſe puto. ĵ. de acqui. poſſeſſ. Quero, hic dicit,
Lite finita finit ſequeſtrũ ꝙ intellige, vt det reus ei q vicerit, ſ;
qd ſi p reũ non ſtat quominus litigetur, ſed actor non cõparet?
Dic vt in l. ſi oleum. in prin. ĵ. de dol. vbi eſt caſus.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Quero. vide Imol. conſi. xcvij. j. du.
b ¶ Sequeſtrum. Adde poſt Alex. ⁊ Iaſ. Petr. de Anch. cõſi.
ccxlix. ⁊ ibi vide, an per ſequeſtrũ dominus rei ſequeſtrate, deſi
nat poſſidere. ⁊ multa in materia dixit Ro. conſi. cccclxxxiiij. ꝙ
pretium domus vendite debet ſequeſtrari penes emptorem p
creditorem venditoris. Et inquantum Iaſo. tangit qualiter ſu
ſpicio fuge probetur vide Rom. conſil. ccxlv. ⁊ cccxx. ⁊ ibi quid
ſi hinc inde teſtes ſunt pares, qr aliqui dicũt ꝙ eſt bone opinio
nis apud populum aliqui quod non.

LEX VIII.

1 ☞ Stipulatio valet, licet dies omittatur ⁊ intelligitur de die,
qua iudex moderabitur fauendo actori.
2 Actori in iudicijs in reſpicientibus litis ordinationẽ cauetur.
3 Stipulatio neceſſaria interpoſita, an valeat propter omiſſio
nem diei.
4 Contractus pacis (quando partes coguntur ex forma ſtatuti
facere pacem) qualiter fiat.
Inſtrumenti faciendi forma.

De die.

De die. Iſta eſt not. lex ⁊ fortis: ⁊ h; principiu;
multum difficile, ⁊ breuiter h.d. In his,
a que pertinent ad litis ordinationẽ[a] fauemus actori,
potius ꝙ reo. h.d. ¶ Iſta lex legit duob' modis, ſm
gloſſ. Primo de ſtipulatione interpoſita, in qua omiſſa eſt dies.
Secũdo in ſtipulatione interponẽda, in qua partes diſcordãt,
vt in appoſitione diei. Et gl. proſequitur vtranq; ſimul. Secũ
dum ſecundam lecturam nullũ ꝯriũ obſtat. ſm primam, ſunt con
traria difficilia, prout loquitur in ſtipulatione interpoſita.
1 ¶ † No. ꝙ licet dies omittat, valet ſtipulatio. Scdo no. ꝙ intel
ligit de die qua iudex moderabit, fauẽdo actori. Sed ad iſtud
opp. ꝙ imo ſit faciẽda interptatio ꝓ reo, vt ĵ. de verb. oblig. l. qc
qd aſtringende. Soluit gl. tribus modis. Sol. prima ⁊ tertia,
reſpiciũt primã lect. ſcda reſpicit ſcdam. Dico ergo, ꝙ ſpeciale
eſt in iudicijs, vt verba interpretentur pro actore, vt hic, ibi, in
2 ꝯtibus. Iſta eſt vera, qr † loquitur de his q̃ reſpiciũt litis or
dinationẽ. In his, que reſpiciunt deciſionem, fauet reo, vt ĵ. de
reg. iur. l. fauorabiliores. ⁊ ĵ. de actio. ⁊ obl. l. Arrian' ⁊ p Dyn.
in c. cũ ſunt partiũ. de reg. iur. lib. vj. Et iſtud quod fauet acto
ri, intellige ſi pſequat, ⁊ inſtat ⁊ alias ſtatueret tp̃s arbitrio iu
dicis, vt l. ꝓperãdũ. §. ⁊ ſi qdẽ. C. de iude. ⁊ de inge. ⁊ ma. l. diffa
mari. C. q accuſare nõ poſſ. l. ea. ĵ. de accu. l. titia. ⁊ ꝙ ibi dixi. Et
de hoc, pro quo ſit interpretatio facienda in iudicijs, dixi plene
in l. inter ſtipulãtẽ. §. ſi ſtichũ. ĵ. de verb. obli. Secundo ſoluit gl.
ꝙ in ꝯrio loquitur in ſtipulatione iam interpoſita, hic in inter
ponenda. Et hec eſt alia lectura a precedẽti, vt videtis. Tertio
ſoluit redeundo ad primã lecturã, ⁊ diſtinguit tres caſus, que
diſtinctio nõ placet. Dicit eñi, aut quilibet agebat de certa die,
⁊ habet ꝓ expſſa, vt l. cũ quid. ĵ. ſi cer. petat. Iſtud membrũ non
facit ad propoſitum. Preterea l. cum quid. loquitur in obliga
tionibus, que re, non verbis, ꝯhuntur, vt ibi dixi. Aut p nullu;
agebat de die ponenda, ⁊ tunc h; locũ ꝙ dicit hic. Iſtud eſt ve
rũ, ſed per hoc non remanet ſolutum contrarium. Aut alter tñ
hoc agebat, ⁊ tunc loquitur. l. quicquid. hoc non eſt verũ: qr ſi al
ter tñ aliquid agit, hoc non inſpicitur: qr perinde eſt, ac ſi nihil
ageretur. l. ſi repetendi. C. de condi. ob cau. ⁊ ideo tene primã ſo
lu. vide iſtam gl. Secundo oppo. de l. ita ſtipulatus. ĵ. de verb.
obli. illa lex obſtat in duobus. ¶ Primo, qr ibi dicit ſtipulatio
nem vitiari, pp omiſſionem diei, hic ſecus. Secundo, qr ibi di
citur, ꝙ ſi dies omittit, non eſt in poteſtate actoris vel iudicis,
ſed tũc cõmittit ſtipulatio, cum certum erit ſiſti non poſſe. Gl.
ponit duas ſol. vna reſpicit ꝯrium, prout obſtat primo modo,
alia prout obſtat ſcdo modo, ⁊ ſic quelibet eſt vera. Dic ergo, ꝙ
ſi dies omittit p errorẽ, qr agebatur inter partes de die inter
ponenda, ſed per errorẽ fuit omiſſa, cum venerunt ad actũ ſtipu
lationis, ⁊ vitiat ſtipulatio, vt l. ꝯria. hic fuit omiſſa dies non p
errorem, imo, qr de hoc nullo modo cogitauerunt. iſta eſt vera
prout ꝯrium obſtat. Secundo modo dic, ꝙ hic fuit promiſſum
de iudicio ſiſti, in iudicio: ideo iudicis eſt interpretatio, vt l. j. in
fi. ĵ. de preto. ſtipu. ibi fuit promiſſum extra iudicium: ⁊ ſic fuit
ſtipulatio cõuentionalis, ergo non eſt interpretatio iudicis, vt
l. in conuentionalibus. ĵ. de verb. oblig. ⁊ ad hoc tendit ſecunda
ſol. ibi, alij dicunt, ſtipulationem fuiſſe factam corã iudice. Et p
dicta ꝓcedunt ſm primã lect. Prout hic loquit in ſtipulatione
interpoſita. Si intelligas in ſtipulatione interponẽda, tũc illa
lex in nihilum obſtaret: ⁊ hoc loquit in gl. ibi, tu dic, ⁊c. ¶ Ter
tio opponi. de l. ſi finita in prin. ĵ. de dam. infec. Sol. ſi intelligas
ſcdo mõ in ſtipulatione interponẽda, non obſtat: ⁊ ita dicit glo.
in ſtipulatione iam interpoſita gl. non ſoluit. Vnde aduerte, qr
illa lex obſtat in duobus his, que dicta ſunt. Primo, qr ibi di
cit, ꝙ valet ſtipulatio, licet dies omittat per errorẽ. ¶ Secun
do poſito quod valeat, non recurritur ad iudicem vt taxet diẽ,
ſed ad conſuetudinem. Sed reſpon. prout primo modo obſtat,
ibi fuit error in cauſa omiſſionis, non in ipſa omiſſione. Verbi
gratia, ideo non fuit appoſita dies, qr credebant partes, ꝙ non
deberet apponi, cum in veritate deberet apponi. In his vero q̃
ſ. dixi, fuit error in ipſa omiſſione, qr cum vellẽt apponere, omi
ſerunt p errorẽ, ſicut a ſimili error cauſe nõ vitiat tranſlationẽ
dominij, vt in toto tit. de condi. indebi. Secus ſi erratur in ipſa
traditionis ſubſtãtia, vt l. cum in corpus. ĵ. de acquir. rer. domi.
Prout ſecundo modo obſtat, dic ꝙ ibi loquitur de die finiende
obligationis ⁊ terminãde, quo caſu requiritur ad cõſuetudinẽ:
hic de die ſatiſdationis, quo caſu recurritur ad iudicem in iſtis
ſtipulationib' ꝓtorijs ⁊ iudicialibus. ¶ Quarto oppo. qd tp̃s
limitetur a lege, ſcilicet vna die pro ſingulis viginti milliaribus,
vt ĵ. ſi quis cau. l. j. ⁊ ĵ. de verb. ſignifi. l. iij. Gl. videtur dicere, fa
teor, ꝙ iudex debebit hoc limitare ſm illã legem. Certe dicunt
doct. ſm hoc moderaret lex, non iudex. Dic ergo ꝙ ibi loquit in
dilatione q̃ dat abſenti ad veniendũ, hic in ea, q̃ datur preſenti
ad ſiſtendũ, ſ; preſentandũ abſentem, cum quo debet benignius
agi, vt l. ſancimus. C. de fideiuſ. ⁊ no. in l. ⁊ ſi poſt tres. ſi qs cau.
¶ Quinto oppo. C. de lit. conteſt. aut. offeratur. Glo. dicit eo
dem modo qr ẽt hoc poterit limitari ſecundũ formã illius aut.
ſcilicet dãdo viginti dies. Tu dic, ꝙ ibi de dilatione q̃ datur ad
deliberandũ, hic de ea q̃ datur ad preſentandum abſentem. Vl
timo gl. p modũ queſtionis, intrat ſecũdam lect. de qua ſ. plu
ries feci mentionem vt hic loquat de ſtipulatione interponen
da, in qua ſi eſt ꝯtẽtio de die, recurrat ad iudicẽ, q potius fauet
actori. Et ad iſtã nihil obſtat, vide tñ, an gl. iſta hic potius vi
deatur dicere ꝯrium. Sed oppo. ĵ. de verb. oblig. l. j. §. ſi qs ſim
pliciter. Solu. Ibi loquitur in ſtipulatione voluntaria, que vi
tiatur propter diſſenſum, hic in ſtipulatione neceſſaria, in qua
ſi eſt diſſenſus, recurritur ad iudicem: vt hic, ⁊ ideo in ſtipula
3 tione interponenda, dic vt modo dixi. In ſtipulatione vero in
terpoſita primo ſi dubitetur an ſtipulatio valeat propter omiſ
ſionem diei, diſtingue. Aut omittit dies ex certa ſcientia, aut p
errorem. Aut nec per errorem, nec ex certa ſciẽtia, ſed quia de
hoc non erat cogitatum, ⁊ ſic per errorẽ. Aut fuit error in cau
ſa, aut in ipſa omiſſione, vt ex predictis in tertia opp. patet. Si
vero dubitatur, eo caſu quo ſtipulatio valet, qui dies ſubintelli
gitur, tunc ſi quidem ſtipulatio eſt conuentionalis, intelligitur
pura, vt l. eum qui calendis §. quoties. ĵ. de verborũ obli. niſi ha
beret conditionem, vel diem tacitam, vt l. interdu;. in princ. ĵ. de
verb. oblig. ⁊ l. j. ĵ. de cond. ⁊ demon. Si eſt ſtipulatio iudicialis
⁊ pretoris, aut loquimur de die ſolutionis ſeu ſatiſfactionis, ⁊
ita loquit iſta lex. Aut de die finiẽde obligationis, ⁊ ſtatur con
ſuetudini, vt l. ſi finita. in pñ. ĵ. de dam. infec. Predicta vera, niſi
lex limi

lex limitauerit diem, vt l. quo enim. §. i. ſ. rez ra. hab. ꝛ ſ. ſi quis
cau. l. j. ꝛ C. de lit. cōteſt. authen. offeratur. Predicta dixi plene
in d. l. ita ſtipulatus. ſ. de ver. obli. Circa primam partem, iſta
lex ſecūdum iſtam lecturam prout loquitur in ſtipulatione in-
4 terponenda, eſt vtilis ad multa. Pone † cogūtur partes ad in-
uicem facere pacem ex forma ſtatuti. qualiter debeat fieri con-
tractus pacis. Certe primo debet videri ſi partes concordant
ſi autē recurritur ad iudicē. Caſus eſt hic. Qualiter autem iu-
5 dex debeat moderari iſtud, pro nūc relinquo. Sed ſi eſſet † con
tentio: qualiter debeat fieri inſtrm̄ ſuper aliquo cōtractu con-
uētionali, dicendū eſt, ꝙ tūc debēt poni omnia que ſunt natu-
ralia, ꝛ ſubſtātialia cōtractus, ꝛ que de cōſuetudine apponi cō
ſueuerūt, vt l. pacta. ſ. de cōtrahē. emp. ꝛ l. qđ ſi nolit. §. quia aſſi
dua. ſ. de edil. edic. ꝛ ſ. de aqua plu. arc. l. ſi tertius. §. i. Facit qđ
no. ſ. mā. l. ſi mādato Titij. circa fi. ꝛ ſ. de verb. ob. l. ex ea parte.
in prin. Ultimo ſcias qđ Nic. de Mat. legit iſtā legē, tertio mo
do, ꝛ dicit qđ de die dꝫ prius cōueniri inter partes, ꝛ ſi non cō-
ueniunt, tūc dꝫ iudex moderari tēpus. Poterit tñ actor ſi ve-
lit, tēpus a iudice moderatū prorogare. Ita loquitur hic dum
dicit, in poteſtate ſtipulatoris. Quod intellige ſi reo placue-
rit. Alias totū hoc cauſe cognitionē requirit, vt l. iiij. in princ.
ſ. de dam. infec. ꝛ l. j. in fi. de preto. ſtipu.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Litis ordinationē. Cōtra iſtam regulam cōmunē
vide que dicit Iaſ. in l. exigendi. C. de procura.

§. Qui mulierem.
Mulier, ꝛ miles nō ſunt ido nei fideiuſſores, niſi in rem
ſuam. h. d. Intelligit gl. in clerico ꝛ minore, vt ſ. eo. l. quoties.
ꝛ quod ibi dixi.

1 ☞ Sententia lata contra maritum, nō preiudicat vxori igno-
ranti.
2 Maritus pro tempore quo fundus dotalis eſt apud eum, eſt
pluſquā procurator, non pro vlteriori. Fructuarius ꝛ emphy
teuta non preiudicant litigando domino ignoranti.

§. Quidam.
Continetur ſub precedenti ſummario.
Cōtra, vxor in rem mariti fideiubet, qꝛ
fundus dotalis eſt mariti, vt l. doce ancillā. C. de rei vend. ꝛ qđ
no. in l. in reb⁹. C. de iu. do. Dicit gl. intellige in rem ſuam, quo
1 ad vtilitatē, non quo ad dominiū. Innuit iſta gl. † qđ ſententia
lata cōtra maritum non preiudicat mulieri. Simile in l. ſi pro
re. §. j. ſ. de euic. Facit l. Meuia. §. fundus. ſ. ſol. mat. Et hoc te
net Gul. Si enim ſententia lata cōtra procuratorem nocet do
mino, multo magis ſententia lata contra maritum preiudicat
mulieri, que plus eſt quam procurator. Breuiter iſtud intelli
ge verū, ſi mulier ſcit. Secus ſi ignorat. Sicut dicimus in cre-
ditore, qui ſcit debitorē litigare de iure pignoris, ꝛ in patro-
no, qui ſcit libertū ſuū litigare de ſtatu ſuo, ꝛ in ſimilib⁹, vt l.
ſepe. ſ. de re iudi. verſi. ſed ſi ſciētibus. ibi dixi. ꝛ per Inno. de
re iudi. c. cū ſuper cōtrouerſia. Non obſtat quod dicitur quod
2 † maritus eſt pluſquam procurator: quia verū eſt pro eo tem-
pore quo fundus debet eſſe apud eū, non pro vlteriori tēpore.
Simile dicimus in fructuario ꝛ emphyteuta, qui videtur pro
curatores cōſtituti a dño ſuper re, vt ſ. vſufru. quēadmo. ca. l.
j. in fi. ꝛ ſ. de no. ope. nun. l. j. in fi. ꝛ l. ſequen. ꝛ tamē non poſſunt
preiudicare dño ignoranti litigando: vt ſ. de dam. infect. l. hoc
amplius. in fi. cum l. ſeq. iūcta gl. j. ꝛ de noxa. l. ſi noxale. §. j. Itē
opp. gl ꝙ hic non debeat ſatiſdari, qꝛ poſſidet immobilia. ſ. fun
dum, Gl. ſoluit trib⁹ modis, ꝛ tenet ſecundam. Tu potes tene
re primam, ꝙ hic maritus deſierat poſſidere, quia forte vēdi-
derat, ꝛ pretium in dotem conuerterat: vnde intererat mulie-
ris, ne vir cōdemnaretur. Uel dic, qđ hic loquitur ſecundum
alios, de cautione iudicatū ſolui, quā olim preſtabat cōuētus
actione reali, vt inſti. de ſatiſ. in prin. Uel dic, qđ hic maritus
agebat, tamen debebat preſtare cautionē, de qua loquitur au-
then. generaliter. C. de epiſ. ꝛ cler. ꝛ quelibet poteſt eſſe bona.

§. Si ſeruus
Seruus non eſt idoneus fideiuſſor, ꝛ ideo dꝫ de nouo caueri. Idem in
minore ꝛ muliere. h. d. §. iſte legitur in gl. duob⁹ modis. dic vt
in ea. Pone ꝙ iſti recipiūt fideiuſſorē non idoneum ſciēter, qđ
iuris: Gl. non ſoluit. Dic qđ minor reſtituitur. Mulieri vero
preiudicat, cum diſtinctione tamen, quam habuiſtis in l. j. ſ. ſi
quis in ius vocatus non ierit.

§. Si fideiuſſor
Si fideiuſſoris datio euane-
ſcit, de nouo eſt cauendū. h. d.

§. Tutor.
Neceſſaria ſatiſdatio eſt, ad quā quis a lege
adſtringitur, licet cauſa fuerit volūtaria. h.
d. Not. bene quod dixi in ſummario. Et aduerte, quia in primo
exēplo loquitur, quando cauſa prima, ꝛ etiam ſatiſdatio eſt ne
ceſſaria, in alijs quādo cauſa prima fuit voluntaria, ſatiſdatio
neceſſaria. Opp. de l. ſi pecunie, vt in poſ. leg. Sol. vt in gl.

a
§. Plane.
Contumacia facit perdere beneficiū qđ ha-
bebat in ſatiſdatione neceſſaria. h. d.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Plane. Circa iſtum §, vide ſingularem ponderatio
nez Alex. in l. ſi finita. §. Iulianus. de dam. infec.

1 ☞ Satiſdare qui nō poteſt in loco vbi litigatur, de quo ſtatur
eius iuramento, debet ſatiſdare alibi in loco in quo ipſe elege-
rit, dum tamen ſit etiam conueniens actori.

§. Iubetur.
Qui petit remiſſionem in municipiuꝫ,
debet iurare de calumnia, ea forma, que
hic ponit, ꝙ iuramentum parentibus ꝛ patronis remittit. h. d.
1 notabiliter. Nota diligēter, ꝙ † primo dꝫ quis ſatiſdare. ſi pōt in
loco vbi litigatur, ſi ibi poteſt, de quo ſtatur iuramento ſuo, vt
a hic patet, alias debet ſatiſdare alibi[a] in loco, in quo ipſe elegerit
vt dicit tex. quo poſtulauerit remitti. Hoc autem intelligo, dū
tamen non petat in loco multū diſtanti, vt ſ. l. proxi. §. ſi neceſſa
ria. ibi, ſi in alia eiuſdem prouincie ciuitate. ꝛc. per qđ dico, quod
b ſi peteret ſe remitti ad locum[b], vbi poſito quod daret fideiuſſo
rem actori, tamen non eſſet conſultum propter conueniendi dif
ficultatē, non audietur: vt l. ij. in prin. ꝛ quod ibi no. ſ. eo. ꝛ ideo
deberet eligi locus actori conueniens.

ADDITIONES.

a Alibi. Adde vt late per Alex. conſi. lviij. iiij. lib.
☞ ANTO. RVB. Not. tamen quod non poteſt dare fideiuſſores,
in loco ſubiecto alteri dño, ſecundum Iaſ. in d. §. ſi neceſſaria.
b P. PAV. P. ¶ Se remitti ad locum. Uide de materia Alexan.
in conſil. cccxxiij.

§. Hoc autem.
Culpa facit quem perdere benefi-
ciū predictum reuocandi in muni-
cipium. hoc dicit.

LEX NONA.

1 ☞ Officium iudicis imploratur, vt corrigatur quod per eum,
cui vnus articulus cauſe eſt commiſſus, factum eſt.
2 Interlocutoria nunquam tranſit in rem iudicatam quo ad iu-
dicem, quin poſſit eam reuocare.
3 Factum ab arbitro aſſumpto ſuper vno articulo, an poterit re
uocari officio iudicis, ex vi appellationis.
4 Superior pōt adiri vt corrigat improbe factū a notario, circa
cōparationē literarū a peritis obſtetricib. vel menſoribus.
5 Appellatur ab interlocutoria, contra quam nō poteſt eſſe con-
ſultum per appellationem a diffinitiua.
6 Arbitria ſententia poteſt appellari, ꝛ ex ea oritur actio.

a
☞ ARbitro. [a] Nota. l. eſt, ꝛ legitur trib⁹ modis
ſecundum primam lect. h. d. Si eli-
guntur arbitri ſuper incidenti, vel emergenti, ab eo
rū ſentētia pōt appellari. h. d. Not. ꝛ neſcio alibi eā.
Oppo. C. de arbi. l. j. Solutio. dicit gl. hoc eſt ſpeciale, ꝛ hec eſt
b vna lectura. Ratio ſpecialitatis eſt[b], quia cōpromittit de quo
dam articulo cauſe, ſuper quodā incidenti vel emergēti, non de
eo quod eſt deciſiuuꝫ totius, Unde ſicut iudex illud quod eſſet
determinatū per eū interlocutorie, poſſet corrigere, ita poteſt
per appellationē ad eum recurri, quando per arbitrium eſt de
ciſum: Tene ergo menti iſtū caſum, ꝛ nota bene ſm ſecundam le
c cturam. h. d. Poteſt officium[c] † iudicis implorari, vt corrigat
1 quod p eos quibus vnus articulus cauſe eſt commiſſus, impro
be factum eſt. h. d. ¶ Opp. C. de arbi. l. j. Sol. gl. non poteſt ap-
pellari, vt ibi, ſed poteſt iudicis officium implorari, per modū
cuiuſdam ſupplicationis, vt videatur quid improbe factū ſit.
Ita loquitur hic. Unde appellare non ponit ꝓprie. Iſta eſt ſe-
cunda lect. q̄ videt ꝓbari in l. ſi. ſ. quis. ꝛ a quo appel. Uide iſtā
gl. ꝛ illa etiam ſatis mihi placet, ꝛ magis notabilis quam pri-
ma, per d. l. fin. ſ. quis ꝛ a quo appell, ꝛ per rationem. Sic enim
2 † interlocutoria nunquam tranſit in rem iudicatam, quo ad iu-
dicem, quin eam poſſit reuocare: vt ſ. de re iudica. l. quod iuſſit
3 ꝛ ibi p Dy. Ita illud † quod factū eſt ab arbitrio aſſumpto ſuꝑ
vno articulo, poterit reuocari ex officio iudicis, ex vi appella-
tionis. q. d. nō limitat tp̄s, ſicut ius appellandi, ſed ſemper iu-
dex ex officio ſuo, hoc facere poterit, qđ tene menti ad multa.
4 Cōmittit † enim nonnunquā notarijs, vt faciant comparationeꝫ
literarum. l. comparationes. C. de fide inſtrumentorum. vel me-
✳ dico, vt inſpiciat qualitatem vulnerum*, vel obſtetricibus, vt
inſpiciant ventrem, vt l. j. ſ. de ventre inſpici. vel menſoribus, vt
metiantur, vel aliquibus vt eſtimēt res. l. hac edictali. §. illud.
C. de ſecun. nup. In omnibus iſtis caſib⁹ poterit ſuperior adi-
d ri, vt corrigat[d] qđ p eos factum eſt improbe, vt hic. qđ tene men
ti. Tertio modo legit, vt loquatur in iudice delegato, ꝛ ſecūdū
hanc lecturam breuiter. h. d. A ſn̄ia delegati approbantis vel
reprobantis fideiuſſorē, pōt appellari. h. d. ¶ Opp. C. de arbi.
l. j. Sol. ibi loquitur in arbitro, hic in iudice delegato. Ita dicit
glo. vnde videtis, qđ timore illius contrarij l. j. ſunt facte omnes

iſte lecture. Ad iſtam opp. iſta expediuntur cauſa cognita, ergo non poſſunt delegari, vt l. nec quicquā. §. vbi decretum. ſ. de offi. proc. ⁊ legati. Huius timore gl. ſe multū inuoluit, veritas eſt qđ licet illud cauſe cognitionem requirat, tñ expeditur officio iudicis mercenario: non enim ſuper hoc iudex principaliter aditur, ergo poteſt delegari. vt nota. in dicta l. nec quicquam §. vbi decretum. Eſt enim iuriſdictionis, vt dixi in l. imperium. ſ. de iur. om. iud. Oppo. ab interlocutoria non appellat, vt l. ij. j. de app. reci. ⁊ C. quorum app. non re. l. pen. Sol. hec eſt talis interlocutoria,
5 † cuius grauamen non poteſt eſſe conſultū per appellationem a diffinitiua, vt hic ſentit glo. ergo poteſt appellari, vt dicta l. ij. j. de appel. re. ⁊ ibi de hoc dixi. In ↄtrijs ſecus. De
6 hoc etiam videbitis in l. intra vtile j. de mino. † Quero, vtrum hodie a ſententia arbitri poſſit appellari? Videtur quod ſic, quia oritur actio vt l. cum antea. C. de arb. Glo. determinat contrarium, quod non oritur actio ante decem dies, ⁊ poſt decem dies ſero prouocat: vide iſtam glo. Doc. ſic cōmuniter pertranſeunt, ſed ↄtrium videtur mihi: nam ante decē dies oritur actio ſi homologet: ſed appellando videor approbare: ergo ante decem dies poſſum appellare, vt l. iij §. falſus. j. rem ra. habe. Et ſi inſtatur ſi approbat ergo non appellat, vt C. de re iu. l. ad ſolutionem. Reſpondeo approbat tanquam ſententiam latam, non tanquam bene latam, vt d. §. falſus. ⁊ quod notat. in l. Pomponius ſcribit. j. de neg. geſt. Et vide quod not. Jo. And. extra de offi. ⁊ po. iu. dele. c. ab arbitris. lib. vj.

ADDITIONES.

☞ Pro concord. Aduerte, vtrum a ſententia arbitri appellare liceat: allegat Bart. tenere quod ſic, in l. fi. j. de appella. recipien. Contrarium tñ voluit in hac l. arbitro. ⁊ in l. j. C. de arb. ⁊ in l. nemo poteſt. j. de leg. j. Si bene conſideretur Bar. non contradicit, nam dicit Bar. in d. l. fi. ꝙ non appellatur, ⁊ hoc verum. Eſt caſus in d. l. j. cum ſi. vbi etiam ſummando tex. dicit Bart. ⁊ hec eſt ratio, qꝛ a ſententijs, a quib. nō oritur actio, nō poteſt appellari, vt in d. l. j. Sed ceſſante ratione, ponamus ꝙ in aliquibus caſibus oriat actio, vt videtur in l. ij. ⁊ in l. cum antea. C. de arb. vt puta qñ non eſt appoſita pena, vel qñ nō dicitur in compromiſſo, rato manēte pacto, vt ſtatuto, ꝙ cōpellit affines facere cōpromiſſum: ⁊ tunc poteſt appellari. Et ita in terminis, ſi bene videat, loqꝰ Bar. in d. l. nemo pōt. ⁊ in d. l. j. ⁊ in hac l. arbitro. ⁊ in hoc nulla eſt ↄrietas. no. tñ ꝙ loquor in ſententia arbitri, nā in ſententia arbitratoris petitur reduci, vt habetur. l. ſocietatē. §. arbitrorū. j. pro ſoc. ⁊ ita Bar. in d. l. fi. circa fi. de colla.

a AND. BARB. ¶ Arbitro. Et reſponde ad Bar. quod a ſententia arbitri appellatur, qꝛ appellatio debet fieri gradatim, ſed hoc non cadit in arbitro, quia non habet gradum iuriſdictionis. Secundo, qꝛ arbiter eſt perſona priuata, ⁊ ab actu priuatorum non appellatur. l. ſcire oportet. in prin. de excu. tut. Tertio, qꝛ appellans contradicit, ⁊ ſic ſtatim ſententia arbitri, non poteſt habere robur, ⁊ ſic ceſſat homologatio. Et ſic reſpōſum eſt ad Bar. Quarto eſt tex. in l. ex conſenſu. de appel. j. ⁊ l. j. j. de arbi. qui tex. non ſunt correcti, ergo ⁊c. Et an poſt appellationem ab interlocutoria, poterit procedi in cauſa principali? Certum eſt quod ſic. c. eum qui. de do. ⁊ contu. in vj. quod eſt verum, ſecundum Bald. quando eſt talis interlocutoria, que non parit preiudicium cauſe principalis, alias ſecus. Et an poſſit interlocutoria iuſtificari ex noua cauſa, Bal. hic.

b POMA. ¶ Ratio ſpecialitatis eſt. Vide Panor. conſi. xxij. ij. vol. ⁊ Imol. conſi. cxlvij.

c ¶ Officium iudicis. Et ſic habes ex dictis Bar. hic, quod non poteſt principaliter, poteſt per querelam. adde Franc. de are. in c. dilecti de iud. ⁊ c. propoſuiſti. de for. compe. ⁊ Ang. de are. in l. ex conſenſu. de appellat.

* CLAV. ¶ Vulnerum. Vide Alex. in apoſtill. ad fin. incip. paulo. j. ad Bar. l. fi. j. de ſica.

d ¶ Corrigat. adde late epiſcopum Alex. in c. fraternitatis, extra de fri. ⁊ malefi. ⁊ hoc dictum Bart. hic dicit ſingulare in c. propoſuiſti. de foro compe.

LEX X.

1 ☞ Que de nouo emergunt, auxilio indigent nouo.

Si ab arbitro. Fideiuſſor videtur idoneus, ſi ab arbitro eſt approbatus, neq; eſt reclamatum. Idem ſi ſponte a parte fuerit acceptatus, niſi inopia ſuperuenerit. h. d.
1 Not. tu inuenis ex iſto fine, † ꝙ que de nouo emergunt, nouo indigent auxilio. Concor. ſunt in glo. Quero hic dicitur, cum querela potuerit proponi, que eſt iſta querela? Dicit glo. appellatio, vt ſ. l. proxi. Vel dic quedam ſupplicatio ſm ſecundam lectu. poſitam ſ. l. proxi. ꝙ ſatis innuit iſte tex. vt ſ. dixi. cum dicit tex. querela. Quero, quis ſit iudex competens? Reſponde, iudex cauſe principalis. vt ſ. l. prox.

LEX XI.

Iulianus. Iſta ſolet reputari lex fortis, ſed non eſt, ⁊ breuiter hoc intendit. Mutatio contingens ex parte actoris, non perimit ſatiſdationē. h. d. Op. poſſeſſor immobiliū non cogiꝰ ſatiſdare de iudicio ſiſti, vt j. eo. ſciendū. in prin. Sed hic poſſidebat fundum iſte conuentus, vt tex. dicit ergo ⁊c. Huius timore ſunt hic due lect. princip. Primo, ꝙ hic nō loquiꝰ de cautione iudicio ſiſti, ſed de cautione iudi. ſol. quam olim ꝓſtabat ſuo nomine conuentus. ſed hodie ſecus, vt inſtit. de ſatiſ. §. j. ⁊ §. ſed hodie. j. de fideiuſ. l. ſi eū hominē. Dic vt ibi dixi: ⁊ in l. ſi ꝓcurator meus. j. de procur. Et ſm hoc nō obſt. l. ſciendū. j. eo. q̄ loquitur de cautione de iudicio ſiſti. Et iſtā lec. ꝓſequitur gl. quaſi vſq; ad finē. Ibi alij. Bal. ibi tractat aliam lec. vt hic loquatur etiam de ſatiſdatione de iudicio ſiſti. Aſſumo ergo primā, prout loqꝰ hic de ſatiſdat. iud. ſol. Opp. j. iud. ſol. l. ſi ante acceptum. Sol. Ibi contingit mutatio ex parte rei, hic ex parte actoris. Hec ē veriſſima ſolutio, ſed videre rationē, eſt difficile. Glo. hic ponit duas rationes, in illa l. contraria ponit duas alias. Illa eſt vera, q̄ tāgiꝰ hic in gl. ibi, adde ⁊ aliā, ⁊c. quā declara melius. Qñ contingit mutatio ex parte actoris, tunc non mutaꝰ reſpectu illius, cuius reſpectu qs fideiuſſit. Semper enim promiſit contemplatione intereſſe dñi, vt l. ſi ꝓcurator. j. ſi qs cau. Sed qñ contingit mutatio ex parte rei, ſecus. Nam ſi fideiuſſiſſem pro defenſore, non habente mandatum, obligaui me reſpectu illius ſententie, que ligabat ipſum defenſorem non dñm ſuperueniente mandato, ſnīa ligabat dñm non fideiuſſorē, vt l. Plautius. j. de procu. merito defenſor non teneꝰ. Alias rationes examinaui. d. l. ſi ante acceptū. vbi poſui plenam diſtinctionem, qñ ex mutatione contingit liberatio fideiuſſoris, vel nō. Dixi plene in l. cū apud. j. iud ſol. Scđo modo legiꝰ in cautione de iudicio ſiſti, tūc obſtat. l. ſciendum j. eo. rñdit Bul. ꝙ poſſeſſor immobiliū, non ſatiſdat. Verū eſt ſi eſt poſſeſſor aliarū rerū immobiliū, ſed poſſeſſor rei q̄ petiꝰ, nō excuſat eum a ſatiſdatione. Ita loquiꝰ hec opin. Bulg. aliter recitauit gl. j. eo. l. ſciendum. ⁊ ibi dicā in vij. q. Alij dicunt ꝙ hic cōuentꝰ nō poſſidebat iſtū fundū, ita ꝙ hoc ſufficeret ad euitandā iſtā ſatiſdationem. Forte eñ poſſidebat, vt creditor vel colonus, vt l. ſciendum §. creditor. j. e. Et iſta poteſt ſatis ſuſtineri. Vel forte non poſſidebat fundum, ſed dolo deſierat poſſidere, ideo conueniebatur, vt ſ. e. l. de die. §. quidā. ⁊ ibi dixi in vlt. oppo. Vel petebaꝰ fundus cum fructibus, qui multū excedebant, ⁊ ideo erat neceſſaria cautio de iudicio ſiſti.

REPETITIO.

1 ☞ Mutatio interueniens de mandato ad mandatum, non impedit ſtipulationem committi.
2 Ratihabitio ex parte rei quando trahatur retro.
3 Procurator falſus actoris, etiam litem conte. non facit conditionem ſuam aliquam.
4 Mutatio eſt triplex, ⁊ que ſit illa que ſatiſdationem perimit.
5 Cautio de iudicio ſiſti, qñ preſtatur ⁊ per que verba cōcipiaꝰ.
In ſtipulatione de iudicio ſiſti, qñ imperſonalitas ex parte promittentis non vitiat ſtipulationem.
6 Promittens in iudicio ſiſti ſi adijciat ꝙ promittit parere mandatis curie, non tenetur de iudicato ſoluendo.
7 Stipulatio ſoluere iudicatum continet aliud quā verba ſonāt.
8 Promittens de iudicio ſiſti in ſpiritualibus ⁊ criminalibus tenetur adijcere penam.
9 Promittens aliquem repreſentare in criminalibus ſine pena qualiter puniatur.

Iulianus. Hec lex eſt difficilis, ⁊ h. d. Mutatio contingens ex parte actoris ſatiſdationem non perimit. h. d.
1 † Not. quod mutatio interueniens de nō mandato ad mandatū, non impedit ſtipulationem committi. vt in gl. pono caſum. hec glo. hꝫ duas partes principales, qꝛ in prima parte proſequitur lecturā Jo. ⁊ Azo. dicentiū, quod iſta lex loquitur in ſatiſdatione iudic. ſol. ⁊ iſtam partem glo. proſequiꝰ vſq; ad ver. alij. vt Bul. qui verſ. eſt prope fin. gl. ibi eſt alia pars, in qua gl. legit legem iſtam ſm lec. Bul. etiā in ſatiſdatione de iudicio ſiſti. ⁊ iſte lec. ſic variant timore. l. ſciendū. j. eod. quod ↄtrium venit non ad id quod in hac l. determinatur, ſed ad id quod preſupponitur: qꝛ hic preſupponitur, quod poſſeſſor fundi debeat ſatiſdare. at lex illa dicit ↄtrium, ideo Jo ⁊ Azo dixerunt, quod illa lex loquitur de ſatiſdatione de iudicio ſiſti, hic in ſatiſdatione de iudicato ſoluendo. Sed Bul. dicit, quod poſſeſſor rei immobilis, que non petiꝰ, nō hꝫ neceſſe ſatiſdare de iudicio ſiſti, vt ibi, ſed ſi rei tantū petitte ſic, vt hic. Vel hic nō dicit de poſſeſſore, ſed de mero detentore, q non euitat ſatiſdationē. Vel hic ſponte fuit cautum. ſic ſ. eo. l. de die. § qdā. ⁊ ibi no. ꝙ illa tertia reſpōſio eſt extra gl. ⁊ ſic eſt expedita ſcđa pars glo. ¶ Sed redeundo ad primam partē, qđ hic loqꝰ

hic loquatur de ſatiſdatione de iudi.ſol.iſtud videtur de iure
Digeſtorū.Pro gl.facit.ĩ man.l.ſi remunerandi.§.Maurus.
Sed Frā.Accur.tenet ↄ gl.qđ etiā de iure Digeſtorū.ſuo no
mine cōuētus,nō tenebatur ſatiſdare,vt ĩ.de ꝓcu l.ſed ⁊ he.§.
defendere.⁊ ĩ.ex q.cau.in poſ eat l hec autē §.ſi.⁊ ĩ.tit.j.l.in cuꝫ
vno.Ideo ipſe dicit,qđ iſta ſatiſdatio fuit ꝓſtita a ꝓcuratore
rei nō ab ipſo reo,vel fuit ꝓſtita ex volūtate,nō ex neceſſitate.
Sequitur in gl.ſed cū cōditio.retento themate,qđ iſta loqua-
tur in ſatiſdatione iudi ſol. Op.gl.de l.ſi ante acceptū.ĩ.de iu-
di.ſol.ibi dr̄,qđ ſi caſu,ꝑſone conditio eſt mutata,qđ ſatiſdatio
non cōmittitur.Et eodē modo opponitur.ĩ.q.mo.pig.vel hy-
po.ſol,l.j.in ſi.Sol ibi loquitur,qñ mutatio interuenit ex par
te rei,hic vero,qñ ex parte actoris.Et reddit rationeꝫ,qꝛ ibi
ex parte rei ꝓprie eſt mutatio,⁊ alteratio de ſtatu ad ſtatū,cū
⁊ ſine mādato,⁊ cū mādato admittitur defenſor.Unde nouꝰ
ſtatus ſuperueniēs,nō operatur,niſi ad extūc,ideo ratihabi-
tio trahitur retro,vt l.iij.§.qui fideicōmiſſariā.ĩ de here.inſti.
ſed ex parte actoris,qđ falſus ꝓcurator nō deduxit rem in iu-
dicio,nō poteſt dici qđ falſum dicatur eſſe in aliquo ſtatu,ideo
ratihabitio trahitur retro ⁊ reddit cōditionē ꝓcuratoris vni
formē tēpore accepte ſatiſdationis,⁊ poſt,vnde rōne iſtius ſa-
tiſdationis,fictione nō videtur ſtatus alteratus,ſed ſemꝑ idē
fuiſſe,ideo cōmittitur ſtipulatio.Ecce ergo ſm Jo. ratihabi-
tio,nō trahitur retro ex parte rei,ſꝫ ex parte actoris ſic.Et ſi
q̄ris,quare eſt hoc qđ trahit retro i ꝓcuratore actoris,nō rei?
Rū.qꝛ trahitur retro eſt ꝑ fictionē,quā ius inuenit in ꝓbāda
efficacia actuū retro inefficaciū ita eſt in ꝓcuratore actoris,ſꝫ
in ꝓcuratore rei fuit retro efficax.Itē quia ratihabitio valet
etiā in his que pēdent ex cōſenſu ratificātis,ſm regulā magi-
ſtralē doc.no.ꝑ Inno.extra de offi.dele.c.prudētiā. Sꝫ defen
ſionis poteſtas nō depēdet a dño,cū inuitus poſſit defendi,vt
ĩ.de ſol l.ſolutionē.Itē ↄtraria pariter debēt operari,quodli
bet.ſ.in ſuo effectu ad quē ⁊ prout ad ipm ordinatur,adeo ꝙ q
non pōt ꝓhibere,nec ꝑmittere,vt ĩ.de acq r.here l.is pōt Sed
mera defenſio nō pōt ꝓhiberi,ergo ꝑmiſſio nihil operatur ſe
cundū gl.⁊ fuit de mēte gl.Itē eſt alia rō differētie,ſm gl.in-
ter actorē ⁊ reum,qꝛ ex parte actoris,nihil eſt qđ impediat cō
mitti ſtipulationē,ſed ex parte rei ſic,ꝓdicta mutatione inter-
ueniēte,nō eſt reperire ex qua parte vel culpa,poſſit ſtipula-
tio cōmitti.Qđ declara vt in gl.Sed ↄ primā rationē gl opp.
qđ ſi mutatio ſtatus hoc operatur in ꝓcuratore rei,ergo idem
in eo q veniebat noīe actoris,ſi erat talis qui nō poterat prohi
beri qđ eſt quādoqꝫ.Nam ⁊ in iſto,pōt ſtatus mutari Sed re
ſpon.ſcdm gl.cōcedendo in caſu iſto,qđ idē eſt ex parte actoris
qđ rei. Item ↄ primam rationē obſtat,qꝛ lit.cōteſ.etiā in falſo
procuratore,videtur qđ aliqua ſit eius cōditio effecta,cum lit.
conteſt.efficiatur quaſi dñs inſtātie?ergo in procuratore etiā
actoris poſt lit.cōteſt.dicēdum eſt,qđ impedit ſtipulationē cō
mitti,mutatio ſtatus,ſed reſpon.cōcedendo hoc eſſe verū poſt
lit.conteſt.ſm Azo.¶ Recitata eſt iſta gl.que dicit tria.Pri-
2 mo†qđ ratihabitio ex parte rei,nō trahitur retro,⁊ in hoc di
cit male,ſimpliciter loquendo. Primo per rationē. Nam cum
defenſor nomine rei defendat reus ſuo nomine pōt habere ra-
tum,⁊ debet iſta ratihabitio trahi retro,vt ĩ de pign.l.ſi fun-
dus.§.j.Ratio eſt,qꝛ cōſenſus ratificantis,dirigitur in tēpus
retro,vt d §.j.Secūdo hoc eſt ↄ caſuꝫ.l.j.de execu.rei iud.⁊ l.ſi
mater.§.hoc iure.Tertio iſtud eſt ↄ regulam.ĩ.de iud.l.ꝫ. Et
ideo,domini,dicatis,qđ gl.l.ſi ante acceptū.in ſi.ĩ.iudi.ſol.cau-
tius eſt loquuta. Ibi enim dr̄,qđ ratihabitio non trahitur re-
tro.Quantum ad ſatiſdationem videtur cōſiderandum,quod
aut nos querimus vtrū iſta ratihabitio ex parte rei retrotra-
hatur,quātum ad efficaciam proceſſus in preiudiciū ratifican
tis,⁊ dico qđ ſic.eodē modo in eius cōmodum Sic loquitur l.
licet.⁊ §.hoc iure.aut loquimur,quantū ad vim ſtipulationis,
⁊ tunc conſidera,qđ in ſatiſdādo defenſor non aſſumit perſonā
domini,ſed propriā,⁊ ſe principaliter obligat,ideo in hoc eſt
dñs,⁊ ratihabitio domini litis,non pertinet ad hoc principa-
liter,qꝛ iſte actus ſatiſdationis nō reſpicit dñm,vt l.ſed ⁊ he.
§.defendere.ĩ.de procu.⁊ eo.tit l in cauſe.in ſi. Quantū eſt au-
tem in procedēdo,ſimplex vel nō ſimplex defenſor,aſſumit ꝑ-
ſonam dñi litis,⁊ in eius perſonā confert defenſionē,ideo hoc
reſpectu dñs ratificat,qꝛ non valet proceſſus reſpectu domi-
ni Non tñ hoc eſt ita ex parte actoris,qꝛ licet procurator ſa-
tiſdans veniat,vt cōferat hoc in ſe proprio nomine,tñ procu-
rator ſatis accipiēs,nō cōfert hoc in ſe vt in ſe ꝓcuratorio no
mine domini,ideo ſi dñs hꝫ ratum,cōfirmatur qꝛ eius noīe ſa-
tis accipitur,vt ĩ.iudi.ſol.l.iij Sed tūc inſtatur,ſi ratihabitio
ex parte rei,nō pertinet ad ſatiſdationē,ſed ad ꝓceſſum,quare
impedit ſatiſdationē cōmitti?Rū.qꝛ talis ſatiſdatio,nō inter
ponitur principaliter propter ſe,ſed reſpectu iudicij,⁊ mod
agendi,ſeu defendendi.Et ſi in procedendo interuenit mutatio
de vno reſpectu ad alium reſpectū,non cōmittitur ſtipulatio,
qꝛ iam nō extitit eius conditio,que eſt implenda in forma,vt ĩ.
iu.ſo.l.cū querebatur.§.ſi.Applicādo ad propoſitum,qui ſatiſ
dat vt ſimplex defenſor,ſatiſdat vt is contra quem proceditur,
⁊ nō habens repreſentationeꝫ alterius perſone,quia non repre
ſentat perſonam dñi,cum non habeat mandatum Statim vero
cum habet mandatum,defendit,vt perſona repreſentata,ita ꝙ
ipſe dñs ꝑ ſe videtur defendere.Ergo ſicut ſi dñs defenderet ꝑ
ſe non cōmittitur hec ſtipulatio ↄ illum qui comparuit vt de-
fenſor,⁊ hoc ꝓpter mutationē perſone,ſicut nec nūc,qꝛ manda-
tum mutat perſonam,inducendo nouam perſonam repreſenta
tam Hoc caſu intelligo verum,ſi ſatiſdedit vt defenſor ſimplex.
Secus ſi vt procurator,lꝫ non eſſet. Nam tunc nihil mutatur,
ratihabitione ſequuta,habendo reſpectū ad intentionem ↄhen
tium,⁊ ideo ſm reſpectum,⁊ intentionem eorum,committitur
ſtipulatio,qꝛ reſpectus,quem habuerunt in ↄhendo,nō eſt mu
tatus,ſed validatꝰ.Ita credo,ꝙ in hoc aſſentit Ja.Bu.ꝙ ſi lis
erat conteſtata cum defenſore,ꝙ ſuperueniens mandatum po-
ſtea non impedit cōmiſſionē ſtipulationis,qꝛ non cogitur actor
cum eo,vt cum procuratore procedere,licet ſit procurator,ſed
vt cum defenſore,⁊ ſic eo reſpectu per cōteſtationem factus eſt
dñs litis,vnde inuito actore,mutatio non pōt fieri.Hoc innuit
3 l ſi ante acceptuꝫ.in ſi.verſi,acceperit.†Ex predictis apparet,
ꝙ limitatio quā glo ponit circa legem noſtram de procuratore
actoris,ē falſa,maxime in eo,qđ dicit,ꝙ falſus procurator acto
ris,facit ſuam conditionem eſſe aliquam li.cont.q.d.ꝙ efficitur
dñs litis,ꝑ ꝑ conte.li.qđ eſt falſum,qꝛ tunc exceptio falſi procu
ratoris non poſſet poſt li.ↄte.obijci.ex quo habere ius queſi-
tum per conte.lit.qđ eſt ↄ caſum l.licet.C.de procu.Et ſcias,ꝙ
l in cauſe § ſi ex parte.ĩ.de proc. loquit̄ in vero procuratore ab
initio ⁊ ſic non facit ad legem noſtram ⁊ l.ſi eum hominē.ĩ.de fi-
deiuſ.loquitur qñ eſt mutatio circa perſonam dñi,non procu-
4 ratoris.Collige ſm Bul.⁊ Ja.Bu.†ꝙ triplex pōt eſſe muta-
tio.Aut enim mutat̄ res cauſa agendi,vel actio,⁊ hꝫ locuꝫ ĩ iu.
ſol.l.cum querebat̄.in ſi.Aut iudex mutatur.i.non aditur illo
reſpectu,cuius ſtipulatio fuit interpoſita ⁊ tunc habet locū ĩ.
iud.ſol.l.iij.in ſi.Aut mutatur iudex in appellationis articulo,
⁊ tunc aut appellat ſatiſdans,⁊ non prodeſt ei quin teneat̄,aut
ſatiſdationem accipiens,⁊ tunc prodeſt,vt ĩ.iud.ſol l.cum apud
Sempronium. Hoc non placet Jac.But.ideo dico,ꝙ aut ſen-
tentia prima confirmatur per iudicem appellationis,aut ex di
ſpoſitione legis per deſertionem,⁊ tenet̄ fideiuſſor.Aut non cō
firmat̄,ſed infirmat̄ vel alio modo diſponit̄,ita ꝙ ex prima ſen-
tentia,non poteſt fieri executio,⁊ non tenetur fideiuſſor,⁊ ita in
telligitur l.illa,cum apud Semproniū.Sin autem mutat̄ per-
ſona,loquitur tex.qui mo.pi.vel hyp.ſol.l.j.in ſi.Et illud qñ eſt
mutatio in veritate,⁊ ceſſat fictio identitatis perſone,ſed qñ ꝑ
ſona fingeret eadem cū prima,loquitur ĩ.de fideiuſ.l.ſi eum ho-
minem. Sin autem mutatur perſonalis reſpectus,tunc loquit̄
l.ſi autem ĩ.iudic.ſol in ſi.ſin autem nil mutatur,ſed addit̄ man-
datum non habenti,loquitur lex noſtra,qꝛ lex noſtra tractat de
ſatiſ.iud.ſol ſm veram lec.⁊ de iudicio ſiſti,ſꝫ aliam.Queritur
an hec lex habeat locū in actore?Dicit Cy.ꝙ non,ꝙ iure iſto
non cauebat actor,ſed reus. Non allegat aliquid.ſed ego alle-
go l.no.ĩ.de dolo.l.ſi oleū.Hodie vero ſatiſdat actor de lite ꝓ-
ſequenda,vt C.de epiſ.⁊ cle.aut.generaliter.⁊ C.de lit cōte.aut.
5 libellum.Quero,volo†cauere de iudicio ſiſti,q̄ verba debeant
interuenire.Ueritas eſt,ꝙ duobus mo.fit.Uno modo imper-
ſonaliter promittendo de iudicio ſiſti,⁊ loquor de fideiuſſore,
nam in eo q de ſe promittit,certū eſt.Et ſi dicatur:quō valet,
cū ſit imperſonalitas ex parte promittentis?Reſpon.ſpeciale
eſt in iſtis ſtipulationib.vt,promittēs imperſonaliter fingatur
promiſiſſe ſe facturū ⁊ curaturū,vt Inſt.de inuti.ſtip.§.ſi quis
alium.⁊ ĩ.de ver.ob l.quoties quis.⁊ ĩ.iud ſol.l.ſi reus.Non ob.
ĩ.de verb.ob.l.ſi ſtipulatio iſta.§.ſicut.⁊ C.de cōſti.pe.aut.ſi qñ.
qꝛ ſpeciale eſt in huiuſmodi ſtipulationib.pretorijs,⁊ iudicia-
rijs Sin autem quis ꝓmitteret factū ꝓprium.ſ.ſe facturum,⁊
curaturū,tūc vꝫ ſine dubio.Aut factum rei principalis,tūc nul
lo modo.Et in hoc nō eſt aliud in iſtis ſtipulationib.pretorijs,
quā i alijs ſtipulationib vt l.ſtipulatio iſta.in prin.ĩ de ver.ob.
6 ⁊ l.inter ſtipulantē.in prin eo tit.ſm Cy.Itē q̄ro,†ego tanquā
fideiuſſor ꝓmiſi de iudicio ſiſti,⁊ adieci ꝙ promiſi parere man-
datis curie,nunqd ꝑ hoc tenebor de iud.ſol.Et determinatꝰ Cy.
ꝙ nō.Hoc indubitāter credo verū in exēplo ꝓmiſſo,qꝛ intelli-
go,qđ ſit ſtipulatio.ſ.de ſtādo iuri in iudicio,arg.ĩ.de ver.ob.l.
7 qcqd adſtrigēde ⁊ ĩ.de fur.l.ſi ſtipulatꝰ.Quero,qꝛ ſtipulatio
iudicatū ſolui ↄtinet tres clauſulas,tanꝙ cōnexas ⁊ inſepara-
biles,qđ dicēdū de iſta ſtipulatiōe.ſoluere iudicatū?Ja.d Ra.
dr̄,qđ nō ↄtinet niſi qđ vbū ſonat.Cōtrariū determinat Cy.ꝑ

8 caſum l.ij.§.incertã.de preto.ſtip.† Iuxta hoc quero, an qui ꝑmittit de iudicio ſiſti, teneatur penam adijcere in caſib. in quib. non verſatur intereſſe pecuniariũ, videlicet vt in ſpiritualib. vl criminalib. Et determinat quod ſic. Caſus eſt ĩ. rem ratã habe.
9 l. ꝓcurator ad exhibendũ.§.ij.adde quod dixi ſ.eod.l.ij.† Item quero, promiſi aliquẽ ſine adiectione pene, repreſentare in cauſa criminali, quõ puniar ſi eũ nõ repreſento? Reſpondeo. ⁊ ſi ſum in dolo, ſine dubio poſſum mulctari extra ordinem, etiam ꝑ viã incarcerationis, ⁊ corporis coercitionis. Secus autẽ ſi ſine culpa. Nam tũc alio modo debeo extra ordinẽ puniri, vt ĩ. de cuſt. re.l.ſi quis reum. Iac. de Ra. dicebat, quod in cauſa criminali ſi deiuſſor poteſt ſe obligare ad corporalem ſimilem penam cum principali. hoc reprobat Petr. ⁊ Cyn. per l. liber homo.ĩ.ad l. Aquil. ita dicit hic Cy. ⁊ in l. ad cõmẽtarienſem. C. de cuſto. reo. de hoc tangit gl.ſ.eo.l.ij.in ſi. de hoc text. ⁊ gl. xxiij.q.v.c.cũ hõ. ſup verſ. ſuppliciũ. ⁊ ibi vide ✱✱. Modo eſt expedita lex iſta.

LEX XII.

1 ☞ Cautio preſtari debet, pro relictis in vltima voluntate ante diem, vel conditionem debitis, ex alia cauſa non.
2 Oratio vniuerſalis, recipit limitationem.

Inter omnes. Pro debito ſub cõditione ex vltima volũtate. indiſtincte cauet. alias non, niſi cauſa cognita. h. d. Primo loquit in relicto in vltima voluntate. Scdo in debito ex alia cauſa. Tertio redit ad primũ. Secũda ibi, ⁊ plerunque. Tertia in l. ſequenti. incip. ſed ⁊ ſi plures. ¶ Not. † ꝙ pro
1 relictis in vltima voluntate ante diem vel cõditionem indiſtincte debet preſtari cautio, vt hic, ⁊ ĩ. vt le. no. ca. per totum. Secũdo no. ꝙ ꝓ debitis ex alia cauſa, non debet caueri, niſi ex cauſa vt hic in tex. ⁊ ĩ. de priui. cre. l. ſi creditores. Ita debet intelligi l. in omnib. ĩ. de iud. ⁊ ibi dicet. Opponi, dicit inter oẽs. Contra multi fuerũt Iuriſcõſulti, q de hoc non tractauerũt. Sol. expone omnes, ſcilicet de hoc interrogari. vide gl. not. ꝙ ſi in reformatione dicat, placuit omnib. de conſilio, vel in aliquo inſtrumento, de voluntate omniũ de capitulo, intelligitur omnium,
2 ſcilicet preſentium. Et † ſic oratio vniuerſalis, recipit limitationem de quo pleniſſime dixi ĩ. de no. ope. nun. l. j. §. nuntiatio. vbi hoc tangit Iac. de are. Scdo opp. ꝙ ante conditionem exiſtentem, non põt adiri hereditas, ⁊ ſic nec poſſideri, vt ĩ de acq. her. l. ſʒ ⁊ ſi de ſua. Sol. Intellige, ꝙ hic poſſidebat ex bon. poſſeſ. ſʒ tab. vt ĩ. de bono. poſſeſ. ſm tab. l. ij. §. ſi ſub conditione. Vel dic, ꝙ hic ſint datus curator bonis, probat ĩ. de hered. inſti. l. ſi qs inſtituat. in princ. Vel dic ꝙ ſic, alias de facto poſſidebat. Op. ĩ. de preto. ſtipul. l. Paulus reſpõd. dicit gloſſ. ꝙ ibi pretor dederat bonorum poſſeſſionem, hic non. Hec non eſt vera, per ea que dixi in precedenti contrario, ⁊ dicitur in ꝑcedenti glo. Dic ergo, quod hic nõ cogitur cauere in diem longiorem, hoc eſt, vt cautio committatur ſiue exiſtat conditio, ſiue non.

LEX XIIII.

Filiusfamilias. Pater ꝓ filio vel ecõtra, non eſt idoneus fideiuſſor, alias defenſor ſine ſatiſdatione. h. d. Opp. ꝙ hoc lex ſit hic incongrue ſituata, cum nõ tractat de ſatiſdatione de iudicio ſiſti, ſed iudi. ſol. gl. dicit, ꝙ in ſatiſdatione iudicatum ſolui, continetur clauſula de defendendo, que perti-
a net ad iſtam de iudicio ſiſti. Aduerte[a] certe lõga eſt differẽtia, nam illa clauſula de defendendo, tranſit ad heredes, l. iam tamẽ. §. pen. ĩ. iud. ſol. Secus in ſtipulatione de iudicio ſiſti. vt ſ. eod. l. ſi deceſſerit. Vnde in prima, defendi poteſt per alium, ſed in ſecunda de ſiſti in iudicio non, cum factuʒ perſone requiratur, vt d. l. ſi deceſſerit. Quare ergo hic fuit poſita hec lex? q2 ſic placuit, cum tractaret de ſatiſdatione potuit, ⁊ de hac ⁊ de alia. ſ. l. ꝓxi. Opp. ꝙ pater non teneat ſatiſdare, vt l. fin. §. defenſionem. C. de admi. tu. Flo. dat multas ſolut. quarum alique ſunt vere in ſe, tamen continent diuinationem. Dicit enim ꝙ hic filius erat emãcipatus, vel agebatur de caſtrenſi peculio. Tu dic, vt ibi no. ⁊ in l. ſi. §. vbi autem. C. de bo. que lib. Hoc modo, aut loquimur in caſibus, in quibus pater nõ eſt legitimus adminiſtrator. ⁊ cogit ſatiſdare, vt hic prout loquitur in filio emancipato, ⁊ de caſtrẽſi peculio, ſm gl. Aut in his caſibus in quibus eſt legitimus adminiſtrator, ⁊ tunc aut defenditur vt legitimus adminiſtrator, ⁊ non cogitur ſatiſdare, vt l. ſi. §. vbi autem. de bo. que lib. ⁊ l. fin. §. defenſionem. C. de admi. tut. Aut vt quilibet extraneus ⁊ tenetur ſatiſdare, vt hic, ⁊ l. ſi. §. vbi aũt, cum ſua gl. de bo. que lib.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ Aduerte. No. ꝙ clauſula de defendẽdo, trãſit ad heredes: quid autem de clauſula per te non fieri, vide text. ⁊ valde no. in l. ſtipulatio iſta. de verb. obli. ⁊ vult Ang. hic, ꝙ veniẽs ad plenam defenſionem, tenet ſatiſdare, niſi ꝑ dñm releuet, ⁊ niſi qñ venit ad vnũ articulum, q2 tũc nõ ſatiſdat, glo. eſt ſing. in l. in eo. §. j. ĩ. de reg. iur. Et vide Ang. in auth. de exhi. reis. ꝓpe fin. vbi innuit, ꝙ licet quis poſſideat immobilia, ſi tamen fuit contumax, debet ſatiſdare de iudicio ſiſti. vide omnino, ⁊ quid ſi preceſſit contumacia, vide caſum fin. ſm Ang. ibi. l. de die. §. plane. ſ. eo. ⁊ Bald. hic, ⁊ quid ſi bona non ſint in loco iudicij, ſed in loco remoto? dic ꝙ non releuat, glo. peregrina in l. ſi. C. de prin. ag. in re. lib. xij. ſm Bald. hic, ⁊ vide eundem in l. ſi. ſi cer. pe. ⁊ ibi Ange.

LEX XV.

1 ☞ Reformationes ⁊ ſtatuta inuicem determinantur.
2 Clauſula non obſtante, poſita in reformatione noua, non impedit determinationem que fieret per illa ſtatuta.
3 Lex iſta intelligitur de ſatiſdatione de iudicio ſiſti.
Sermones intelliguntur, ſecundum ſubiectam materiam.
4 Poſſidẽs ĩmobilia nõ tenet ſatiſdare, q2 ceſſat ꝑſumptio fuge.
5 Poſſidens multa bona mobilia, q̃ de facili occultari non pñt, non tenetur ſatiſdare.
6 Poſſidẽs, ⁊ nõ ſatiſdãs, nõ tenet iurare, ⁊ ita ſeruat ꝯſuetudo.
7 Poſſidens immobilia, non obligat ſua bona de conſuetudine.
8 Poſſidens modicam rem, ⁊ vilem, non euitat ſatiſdationem ꝓ quantitate magna.
9 Poſſidens rem ſuper qua litigatur, tenet ſatiſdare quantum ad actorem, non quo ad alios.
10 Conuentus, qui habet annuos reditus ſuper re immobili, non tenetur ſatiſdare.
11 Poſſidens rem immobilem bona fide, euitat ſatiſdationem, ſecus ſi mala fide.
12 Filius tenetur ſatiſdare, etiã ſi hʒ patrẽ immobilia poſſidẽtẽ.
13 Immobilia qui non poſſidet, non eſt idoneus fideiuſſor, niſi ſit coniuncta perſona.

a **Sciendum.** [a] Iuriſconſultus in hoc principio ponit vnam regulam negatiuam, quam poſtea exponit. Secũda incipit ibi, poſſeſſor autem. Legamus ꝑ partes, ⁊ expediamus iſtud principium, ꝙ ſatis breue eſt in ſe. Opp. ⁊ videtur, ꝙ indiſtincte ſatiſdetur. vt C. de lit. conte. auth. offeratur. Sol. iſta eſt noua lex: ⁊ licet indiſtincte loquatur, diſtinguitur per iſtam antiquam, vt l. naʒ ⁊ poſteriores. ſ. de legi. Et ita dicit gl. ⁊ bene, qd
1 no. ⁊ tene menti † pro reformationibus. ⁊ ſtatutis, vt inuicẽ de-
b terminẽtur[b] per legem, de quo dic vt dixi in l. omnes popli. ſ.
2 de iuſt. ⁊ iure. ¶ Circa interpretationem reſtrictiuam: † Que-
c ro[c] quid ſi in reformatione de nouo facta, contineatur clauſula, aliquo nõ obſtante, vtrum per hoc impediatur determinatio, que deberet fieri per alia ſtatuta antiqua? Tex. eſt gl. in auth. de here. ab inteſta. in glo. ſuper verbo, vacantib. in prin. que dicit, ꝙ hoc verbum talem determinationem non impedit. Alias for-
* te dicemus* latius. ¶ Secundo op. ĩ. de incen. rui. nau. l. ne qd. §. a dño. Sol. ibi ſpeciale. Ita dicit hic glo. in ſi. ⁊ iſta vera. Loqtur enim expreſſe ibi, de ſatiſdatione de iudicio ſiſti, vt ibi pʒ.
3 † Quero de qua ſatiſdatione[b] loquatur hic glo. intelligit de ſa-
* tiſdatione de iudicio ſiſti, ⁊ bene*, ⁊ ſic ſermones intelligantur
4 ſecundum ſubiectam materiã, vt l. ſi vno. ĩ. locati. † Quero extra glo. que eſt ratio, ꝙ poſſeſſor immobilium non cogitur ſatiſdare? Dicunt quidam, q2 per poſſeſſionem rerum immobilium eſt ſatis cautum actori. Et hoc ſentit glo. circa ſi. Hoc etiam videtur dicere Bul. ſed Pet. hoc non placet. Nam video, ꝙ mulier quantum ad euitandum ſatiſdationeʒ, videt poſſidere fundum dotalem, tamen per hoc agenti nullo modo eſt cautũ. Preterea dicitur. ĩ. ea. l. §. ſi fundũ. ꝙ non debet inſpici, qd fund⁹ põt euinci, ergo apparet, ꝙ ꝑ hoc non eſt cautũ actori, ſi poſſit euinci. Dicit ergo ipſe, ꝙ ratio eſt, q2 reus preſumitur fugere, vt l. properandum. §. fin autẽ reus. de iud. Per poſſeſſionem ergo immobiliũ, ceſſat iſta preſumptio fuge, ideo non dʒ dare hanc ſatiſdationem. Hoc probat ſ. in ius vo. vt eant, aut ſatiſd. l. j. ⁊ ij. qd ibi ꝑ gl. nam cogitur quis admittere in fideiuſſorẽ coniunctam perſonam non idoneam, q2 ceſſat ꝑſumptio fuge, vt ibi di-
5 cit. ⁊ hoc tangit Cyn. C. vti poſ. l. j. in ij. opp. qd ſatis placet. † Ex
e hoc ſequit[e], ꝙ ſi eſt aliquis qui non poſſideat immobilia tñ poſſidet multa mobilia, talia que de facili occultari, vel moueri non poſſunt, vt puta magnas vegetes, ⁊ magnã apothecam habet in platea, ita ꝙ nõ eſſet preſumptio ꝙ recederet, tunc non cogit ſatiſdare ſm Petr. qd etiaʒ videtur tenere Bul. Facit ꝓ hoc l.
* de vino tri. ⁊ oleo le. l. iij. ⁊ l. vinum.* Querit gl. † an iſti qui poſ-
6 ſident, ⁊ non ſatiſdant, ſaltem cogantur iurare? Bl dicit ꝙ ſic, vt C. de prin. agen. in re. l. ſi. de prox. ſacro. ſcri. l. in ſacris. ⁊ de dig. l. quoties. lib. xij. qd non placet Odo. nec ẽt Ric. Mal. nam ibi excuſabat a ſatiſdatione ratione priuilegij, hic autẽ de iure cõi, excuſabat ratione poſſeſſionis immobiliũ ⁊ iſtã opi. ſeruat conſuetudo. Pro gl. tamen multum facit tex. in l. ſi. C. de princ. agẽ. in re. vbi dicit, ꝙ pro fideiuſ. ẽ iuratoria cautio, ⁊ ſubſtãtia ſua, ⁊

ſua,ꝛ ſic innuit,ꝙ aliquid poſſidebat. Sed doc.reſpodēt, ꝙ ibi
debēt referri ſingula ſingulis.l.iuratoria cautio qñ nō poſſidet
7 immobilia,ſubſtātia ſua.ſ.qñ poſſidet.† Quero an iſte q poſſi-
det immobilia,ſaltē debeat obligare bona ſua pro defenſione?
Tex.videtur ꝙ ſic in l.fi.§.defenſionē.C.de admi.tut. vbi tutor
obligat bona ſua pro defenſione pupilli.pro hoc optime.l.filio.
ſ.vt in poſ.leg. Et iſtud forte eſſet de iure,lz de cōſuetudine nō
ſit. Per hoc etiā apparet ꝙ ſaltē nuda cautiōe dz ꝑmittere de
iudicio ſiſti,ꝛ hoc eſt ꝙ voluit dicere rubrica noſtra.q ſatiſ.co-
gā.vel iuramento promittāt,vel ſue promiſſioni committantur.
8 ¶ † Querit gl.† an pro vili ceſpite terre,euitat ſatiſdationē ꝑ
magna quātitate? Dic qꝺ Bul.tenebat ꝙ non.ar.l.ſi credito-
res.ſ.de pri.cre. Et iſtā legē intelligebat,ꝙ poſſeſſor euitat ſa
tiſdationē,qñ conuenitur noīe ipſius rei quā poſſidebat, ita di
cit gl.vide eā. Gl.in l. Julia.circa fi.s.eo. dicit ꝙ Bul. dicebat
totū ꝯtrariū,ſꝫ ꝙ pro re,qua qs cōuenitur,illius rei poſſeſſio
nō prodeſt ad euitandā ſatiſdationē. Certe quantū ad queſtio-
nem principalē,dicit verū Bul.ꝙ poſſeſſio modice rei, nō ſuffi
cit ad euitandū ſatiſdationē,qꝛ ꝑ hoc nō eſt actori cautū. Itē
* per hoc nō ceſſat ꝓſumptio fuge,ꝛ hoc tenet prima gl. * ſm Jo.
9 Sed in † hoc articulo,an poſſeſſio ipſiꝰ rei,ſuꝑ qua litigat̄,ſuffi
ciat ad euitandā ſatiſdationē,videtur qꝺ non,vt s.eo.l.de die.
§.quidā.s.eo.l. Julia. In contrarium facit.ſ. ea.l.ij.§.ſi fundū.
Super hoc fuerūt addita aliqua verba ad glo.que verba ſunt
corrupte ſcripta,nec vidētur habere intellectū, dicūt enim ſed
certe ſi hec eſt ratio,non videtur bona,qꝛ creditor vel vſufru-
ctuarius dꝫ locupletari,cū alias ſit locupletiſſimus,que verba
ſic ſcripta non vidētur habere intellectū. Voluit dicere,ꝛ hoc
eſt verū,ꝙ pro re,quā quis poſſidet,ꝛ pro qua cōuenitur, non
dz ſatiſdare,quare ergo creditor,ꝛ vſufructuarius, non debēt
euitare iſtam ſatiſdationē,cum etiā ipſi cōueniātur pro eo qꝺ
poſſident,ꝛ eo reſpectu quo poſſident,ſed ipſi non euitant,vt ſ.
ea.l.§.itē qui ſolā.ꝛ §.creditor.ergo iſta nō eſt bona ratio, ꝙ ꝑ
poſſeſſione,pro qua cōuenitur,euitetur. Dicendū eſt ergo ſm
Pet.ꝙ quantū ad illum qui agit pro illa re,nō ſit ſufficiens ad
releuādum,vt s.l. Julia.ꝛ s.l.de die.§.j.ſed quantum ad alios
10 ſic vt ſ.ea.l.§.ſi fundum.† Quero quid ſi iſte[f] cōuētus habeat
f annuos reditus,an euitabit ſatiſdationē? Dicunt doc. aut illi
g annui reditus,[g] ſunt ſuper re immobili,ꝛ euitat ſatiſdationē,
vt l.iubemus.C.de ſacroſan.eccl. Aut alias debentur actione
ꝑſonali ſimplr,ꝛ tūc ſecus,vt l.fi.ſ.de conſtit.pecu.ꝛ l.fi.§.fi.de
11 cōtrahē.emp. ¶ † Quero quid ſi aliqs poſſideat abſqꝫ aliquo
iuſto titulo, Certe Jac.de Ra.dicit ꝙ ad euitandā ſatiſdatio-
nē,requiritur ꝙ poſſideat aliquo iure directi vel vtilis domi-
nij,vt ſ.proxi.§.idē ſi poſſideret bona fide,ꝛ ſic putaret ſe dñm,
qꝛ ceſſaret ꝓſumptio fuge.l.apud antiquos,C.de fur. Sꝫ ſi ma-
la fide,tunc ſecꝰ,vt dꝫ in fructuario creditore.ſ.ſtatim. Quero,
12 † quid ſi ille,q eſt cōuentus,non poſſidet, ſed pater eius poſſi-
det? Dicit Pet.qꝺ euitabit ſatiſdationē,qꝛ ceſſat preſumptio
fuge,ꝑpterea loco domini habetur,vt l.in ſuis.ſ.de lib.ꝛ poſt-
* hu. * Bul.dicit contrariū,qꝛ multa poſſunt accidere,ne ſucceſ-
ſio patris pertineat ad filiū,ar.l.naturalem.§.j.ſ.de acqui.rer.
do. Preterea iſta ſpes ſucceſſionis,non debet attēdi. vt l.poſt
13 emancipationē.§.j.ſ.de lib.leg.† Quero,vtrū ſit idoneus fide-
iuſſor ille,qui non poſſidet? Doc.ꝙ non,ꝛ eſt gl.in auth.de ex-
hib.re.§.ſuſcepto. Fallit in coniunctis perſonis,vt s.in ius vo
ca.vt eant.l.j.ꝛ ij.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶ Sciendum. Iſtā regulā ꝙ non poſſidens immobi-
lia,teneatur ſatiſdare,limita vt per Alex.in l.ſi bona.§.ſi quis.
ſ.de dam.infec.item non procedit in illuſtribus.l.quoties.ꝛ ibi
Bar C.de digni.lib.xij.vide s.in rub.
* CLAV. ¶ Tene menti. Iſtud limita dupliciter,vt per Alex. cō
ſil tertio volu.iij.
b P.PAV P. ¶ Vt inuicem determinatur.vide de hoc Alex.cōſi.
cccclxix.ad fi.ꝛ conſi.dcxi. Franc.conſi.cxliij.
c POMA. ¶ Quero.vide Alex.conſi.cxli.in ij.vol. Panor.conſi.
xxiiij.in ij.volu.
* CLAV. ¶ Forte dicemus. Adde Frā. Aret.cōſi.cxliij.viſa con
ſultatione.vbi hoc extendit,quādo vnū ſtatutum non cōtradi
cit alteri directo,ſed obliquatur in ſenſu contrario.
* CLAV. ¶ Et bene. Adde Bal.poſt Jac. But.in auth. genera-
liter C.de epiſ.ꝛ cler.gl.ꝛ Bar.ſ.ea.lege.§.tutores.
d P.PAV.P. ¶ Quero de qua ſatiſdatione. Circa iſtā fideiuſſionē
de iudicio ſiſti,de qua loquitur iſta lex,ꝛ etiam de fideiuſſione
iudicatum ſolui.qualiter quis teneatur eam preſtare,ſiue con-
ueniatur proprio nomine,ſiue pro alio intercedat. vide Alex.
in conſi.clx.volu.v.
e POMA. ¶ Ex hoc ſequitur. Facit quod no. Alex.l.ſi cere poſ.ſ.
ſol. to matrimo.

* CLAV. ¶ Vinum. Ex hoc infero,ꝙ etiam ille qui eſt notorie
idoneus,ꝛ ſoluendo non tenet̄ ſatiſdare,de quo ꝑ Pau.de Ca.
ꝛ nouiſſimos in l.j.s.eod.
* CLAV. ¶ Prima gl.ꝛ idem ſi plures poſſiderent,ſed periculū,
eſſet,quod perirent in montibus,vel flumine.vt not.Bar.poſt
gl.in l.ij.ſ.ſol.matri.ꝛ vide Bar.in l.ſi quis ab alio.ſ.de re iudi.
in prin. Item qui poſſidet predia ruſtrica eſt magis idoneus,
quam qui poſſidet vrbana: quia vrbana ſubijciuntur maioribꝰ
periculis puta incendij ꝛ ruine ita notabiliter dicit Bar.in l.fi.
verſ.quinta pars.ꝛ de deb.ciui.lib.xj.C.
f P.PAV.P. ¶ Quero quid ſi iſte. Quid autē in habente plures
debitores,vide Alex.cōſi.lxxvij.in ij.vol. Itē de annuis redi-
tibus, vide Are.conſi.x.ꝛ ibi quomodo inter immobilia com-
putentur,ꝛ que habes ad Bar.in l.mouentiū.de verbo.ſignifi.
vide que dicit Felyn.in c.cōqueſtus.ad fin.de foro compet.dum
ponit, an pro his competat poſſeſſorium recuperande. ꝛ vide
Socy.in tracta.oblat.in viij.li.in vj.queſtio.
g Annui reditus. Adde quod annui reditus computantur in-
ter immobilia. Fed.conſi.xlij. Ro.conſi.clxxxvij.
* CLAV. ¶ Et poſthumis. Et ita decidit Alberic.de Roſat.vnā
queſtionem in propoſito:in qua dicit primo conſuluiſſe cum tri
bus doctoribus Pergamenſ.quod ad aliquod officium non ad
mittat̄.ꝛ ita in tracta.ſuo ſtatutorū in j.par.q.lxxj.ꝛ ciiij.ꝛ Bal.
hic,ꝛ in fortioribus terminis in c. que in eccleſiarum. ad fin.de
conſtitu.
1 ☞ Poſſidens immobilia in territorio propinquo loci vbi cō-
uenitur,non ſatiſdat. Et ſic ibi poteſt faciliter conueniri.

§. Poſſeſſor. Hic incipit exponere verba illius edi-
cti vulgaris poſiti ſupra ꝓxime. Que
ro, qd ſi poſſideat immobilia in territorio alterius ciuitatis?
videtur quod non ſufficiat. Dicit enim in agro,vel in ciuitate.
1 Doc.dicūt † quod iſta poſſeſſio cedat loco ſatiſdationis, ꝛ ideo
ſicut ſufficeret ex cauſa dare ſatiſdationem ex prouincia propin
qua,ita ſufficiat poſſidere immobilia, in aliquo loco ꝓpinquo.
Quod intelligo ſi per illam poſſeſſionem eſt actori conſultū,
quia ibi poteſt reus faciliter conueniri. Secus ſi eſſet ibi reus
multum potens: per ea que not.ſupra, eo. l.ij.in prin. Sin autē
eſſet locus multum longinquus,tunc talis poſſeſſio non releua
ret,arg.C.de fideiuſſor.authen.preſente,ꝛ in corpore,eod.titu.
in glo. preſentes.

1 ☞ Poſſidens fundum mala fide, non releuatur ab onere ſatiſ
dandi.

§. Sed ꝛ qui vectigalem. Not. quod ad hoc vt poſſeſ-
ſor dicatur, requiritur vt poſſideat iure directi vel vtilis do-
minij. Secus ſi neutrum iſtorum eſt, vt puta quia fructuarius.
1 Et per hoc † dicunt doc.quod ſi aliquis poſſideat fundum mala
fide, quod talis poſſeſſio non releuat eum ab onere ſatiſdandi,
per hunc §.preterea.cum ſciatur rem alienam eſſe,de facili eam
dimitteret. ꝛ ſic non ceſſat preſumptio fuge. Sed ſi poſſideret
bona fide,qꝛ ſe dñm putaret,vt l.apud antiquos.C.de fur. tūc
releuaretur a ſatiſdatione, ceſſat enim tunc ſuſpicio fuge. Ita
dicunt doc. communiter.

§. Creditor. Opponi.quod iſte tex. videtur ſibi ꝯdi
cere Sol.vt gl.ꝛ nota eam.
1 ☞ Mulier habens fundum dotalem,non tenetur ſatiſdare.
2 Poſſeſſor non dicitur, qui habet actionem perſonalem ad rem
immobilem, vel rei vendicationem.

§. Si fundus. Oppo.ꝛ videtur quod mulier non
poſſideat,vt l. Pōponius.§.in do-
tem.de acquiren.poſſeſ. Solu. Fateor quod vir ſolus poſſidet,
1 † tū mulier habet̄ pro poſſeſſore quo ad euitādā ſatiſdationem.
Ratio,qꝛ ceſſat ꝓſumptio fuge, ex eo qꝛ habet fundū dotalē in
loco. Opponi.ſupra,eodē l.de die.§.quidem, Sol. Ibi litigabat̄
de ipſo fundo dotali vnde eius poſſeſſio a ſatiſdatione nō rele-
uat,hic litigabat̄ ſuper alio. Iſtā opi.tꝫ Pe. ꝛ ego dixi vobis
s.ead.l.in prin. Glo.noſtre non tenuerunt hoc,imo dicūt, qꝺ in
ꝯtro fuit ſpōte ſatiſdatū. Pōt aliter ſolui, vt ibi dixi. Vltimo
2 tene † menti,qꝺ q habet actionē ꝑſonalē ad rē immobilē, nō dici
a tur poſſeſſor rei immobilis. Item ſi habet rei vendicationē vt
gl. dicit ſuper verbo, perſonalem.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Vltimo tene. Adde qꝺ eodem modo ꝑmittēs actio
ne perſonali,tenetur ad intereſſe, vt per Ang.conſ. clxxxix.in-
ci.ex forma doctorum.

§. Tutores. Opp.executio ſentētie nō fit in tutore.
vt l.iiij.in prin.ſ.de re iud.ergo poſſeſſio
tutoris nō releuat pupillū. Sol.qꝺ qd dicat gl. hic, loquitur de

ſatiſdatione iudicio ſiſti, que extinguit̃ lata ſententia. l. Grece.
§. ꝛ poſt litẽ. ĩ. de fideiuſ. ꝛ no. ſ. e. l. ij. §. fi. ſꝫ in iudicio tutoꝛ ipſe
hꝫ ſiſtere, ergo eius poſſeſſio ſufficit. Ceſſat eñi preſumptio fu
ge. De executione ſñie hic nõ tractat̃, ſed ſi loqueremur de ſa-
tiſdatione iudicatum ſolui, eo caſu quo pupillus eam dꝫ pre-
ſtare, nõ ſufficit poſſeſſio tutoꝛis, cum in eũ nõ fiat executio, vt
dictum eſt. Quero vtrũ diſtinctio huius legis ſi poſſideat im
mobilia vel non, hꝫ locũ in ſatiſdatione iudicatum ſolui? Glo.
dr ꝙ nõ, cũ indiſtincte ille, qui aliũ defendit, dꝫ ſatiſdare vt C.
de ſatiſda. l. j. ꝛ videbitis in l. non ſolum. §. qui alieno. ĩ. de ꝓcur.
a Quero quid ſi tutoꝛ [a] conuenitur noĩe pꝛopꝛio, an poſſeſſio pu
pilli ſufficiat? Dicit glo. ꝙ non ꝛ bene. Item querit querit glo.
quid ſi poſſideat vnus de tutoꝛibus, non ille qui conuenit̃? Di
cit glo. ꝙ non ſufficeret. Dic vt in ea.

ADDITIO.

a AND. BARB. a ¶ Quero quid ſi tutoꝛ. Adde plene. l. j. §. im-
peratoꝛ. de ope. no. nun. l. poſt moꝛtẽ. qñ ex fac. tuto. ac. l. ꝓcu-
ratoꝛem q. ĩ. de procu. Inno. in c. ꝙ quibuſdã de fideiuſ. Ber. in
c. per tuas de arb.

a **§. Si fundum.** [a] Querit gl. qd ſi finita ſunt tem-
poꝛa appellatiõis exercẽde? Re
ſpondit gl. idem qꝺ pꝛo poſſeſſoꝛe habet̃, ar. ſ. ea. l. verſi. diuer
ſa. Ille verſi. nihil facit. loquitur eñi in eo, qui habeat actionem
perſonalem, qui per hoc non dicitur poſſeſſoꝛ, non in eo qui po
teſt cõueniri perſonali actione. Preterea hic nõ eſt neceſſaria
actio, ſed ſolum officium iudicis exequẽtis, vt ĩ. de rei vendi. l.
qui reſtituere. Et iõ puto, qꝺ tunc habet̃ vt poſſeſſoꝛ, ſicut dixi
ſ. ea. l. §. ij. in malefidei poſſeſſoꝛe. Ultimo videtis hic, ꝙ nõ in-
ſpicitur id ꝙ euenire poteſt. Et ſic oppo. gl. de l. ſi idem cũ eod.
§. fi. ſ. de iuriſdi. om. iudi. Dic vt ibi.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ Si fundum. no. iſtum tex. cõtra Bart. vt hic
per Angel.

a **§. Poſſeſſoꝛ.** [a] Opp. ſ. e. l. ſi ab arbitrio. ¶ Sol Di
cit gl. ibi ſuperuenit inopinata calami
tas, hic ſecus. Quid vult dicere? Hic loquit̃ de reo qui vendi-
dit. vnde poſſeſſio adhuc eſt. ꝛ tenendo opi. ꝙ dixi ſ. ead. l. in pꝛi.
ꝙ iſte dꝫ pꝛomittere, ꝛ obligare bona ſua, adhuc remanet acto
ri cautum, qꝛ poſſeſſio illa remanet obligata. In l. ꝯ̃ria ſuperue
nit inopinata calamitas, qꝛ foꝛte fundus caſmate periit, vel ali
ter flumine occupatur, ꝛ ideo actoꝛi non remanet cautum. Op
po. ad fm dictum, qꝛ res deuenit ad eum caſum, a quo non põt
incipere, ergo vitiatur. l. pluribus. §. ꝛ ſi placeat. ĩ. de verb. obl.
Sol. hic caſus ſuperueniens, vt puta poſſeſſio rerum immobi-
lium, tendit ad eundem effectum cum actu celebꝛato. Sicut eñi
per ſatiſdationem actoꝛ redditur cautus, ita per poſſeſſionem
ſuperuenientem, ideo non vitiat. In contrario tendit ad diuer
ſum effectum. Facit infra ad l. fal. l. verbis in pꝛin. ꝛ Dy. extra
de reg. iur. in c. actum. legitime. lib. vj. dixi in d. §. ꝛ ſi placeat.

ADDITIO.

a Poſſeſſoꝛ. Adde poſt Iaſ. inquantũ late examinat, an pꝛiuile
gium conceſſum patri habenti xij. libꝛos duret, Bal. conſil. cj. ij.
libꝛ. Et ꝙ mater minoꝛ excuſetur, ꝓꝑ nõ petitũ tutoꝛẽ, filio lꝫ
efficiatur maioꝛ, ꝯſuluit Bar. conſi. ccj. iiij. lib. Ang. conſi. cxvij.
Ro. conſi. cclxxviij.

LEX XVI.

a **QUi iurato.** [a] In iuramento videtur exce-
pta authoꝛitas legis vel ſupe
rioꝛis. h. d. facit C. de non numerata pecu. l. vlti. ꝛ ĩ. ad
muni. l. fi. in pꝛin. Et per hoc ille qui iurat nõ petere
b reduci ad arbitriũ boni viri, intelligit̃, niſi ex cã legitima, [b] vt l.
ſi libertus. de oper. lib. ꝛ extra de iureiur. c. Quintauallis.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Qui iurato. vide Fel. in c. ꝯſtitutus. ver. authoꝛi
tas cũ ſe. extra de reſcri. Iaſ. hic, ꝛ Deci. in d. c. cõſtitut⁹. qualr
aũt conſideranda ſit authoꝛitas ſuperioꝛis? vide late ꝛ pul-
chꝛe Alex. conſi. xxiiij. ad finem.
b ¶ Legitima. Adde poſt Io. cald. conſi. x. ꝛ facit vltra ipſuꝫ, ꝙ
iurans nõ fideiubere pꝛo aliquo, tñ fideiuberet in caſu magne
neceſſitatis, non dr periurus, ꝛ inquantum dr, an ſit piurus il-
le, q habuit in ſecreto aliqd, ſi illud ꝓpalat teſtificãdo? vide la
te. Card. ꝯſi. xxxv. Et inquãtũ ponit, an laici poſſint diſponere
ſup iuramẽto, vide q̃ poſui in l. oẽs populi. vbi Bar. ponit.

Si ex noxali cauſa agatur. Rub. ix.

LEX PRIMA.

1 ☞ Rem pꝛo derelicto habens videtur donare eam occupanti.
2 Exhiberi rem teſtibus peti poteſt a parte, vt eam cognoſcãt.

SI quis. Pꝛimo ponit verba edicti, Se
cũdo incipit exponere ea. Secũ
da ibi, in eadem cauſa. Subdiuide text. qꝛ mul
duplicat. Pꝛimo ponit ſummariũ vnũ, quid ſit
dictum in eadem cauſa. Secundo illud ſumma-
rium declarat per plura membꝛa. Tertio illa mẽ
bꝛa declarat. Secunda ibi, ſi deſinat. Tertia ibi, itaqꝫ. Opp. qꝺ
iſte tex. repetat bis idẽ. Dicit enim, ſi ſeruus deſinat eſſe ꝓmiſ-
ſoꝛis, ꝛ poſtea idẽ repetit. Sol. pꝛimo dixit in genere, non ex-
pꝛimendo cauſam, poſtea illud declarat expꝛimendo cauſam, vt
dixi diuidendo literam. Vel dicas, hic in pꝛinc. loquitur qñ ſer
1 uus habitus eſt pꝛo derelicto, fm gl. Vide eam ✝ ꝯ̃ cauillationẽ
quoꝛundam volentium euitare ſolutionem gabelle, qui habent
fundum pꝛo derelicto, ꝛ alius vadit, ꝛ occupat vt ſic gabella nõ
ſoluatur, quaſi non ſit aliquis ꝯ̃ctus. Sed certe imo videtur ce
lebꝛatus ꝯ̃ctus donationis: qui enim habet pꝛo derelicto, videt̃
donare ei qui occupat. l. quod ſeruus. ĩ. de ſtip. ſer. Secũdo op.
dicitur hic, vel actio amiſſa ſit, ꝯ̃ videtur qꝺ actio non potuerit
amitti, quaſi interrupta pꝛeſcriptione per citationem l. cum no
tiſſima. in pꝛin. C. de pꝛeſcri. xxx. annoꝛ. Sol. Dic, ꝙ hic fuit amiſ
ſa ꝑ ſñiam: qꝛ nec actoꝛ nec teſtes potuerunt ſeruũ cognoſcere,
qꝛ nõ fuit exhibitus. Et ideo. qꝛ nõ pꝛobauit actoꝛ ſuccumbit,
vt ĩ. de eden. l. argentarius. §. cum autem. ꝛ ita dicit gl. Iſtud q
buſdam non placet, qꝛ actoꝛ certi hominis ſatiſdationem acce
pit, ideo non põt ignoꝛare. Itẽ nec põt ꝓcedere in teſtibus qui
debent deponere ſuper eo, quod actoꝛ articulauit. Sol. huius
timoꝛe quidam recedunt ab hac lec. ꝛ dicunt, ꝙ actoꝛi erat reli
ctum legatum, ſi inter certum tempus ſeruũ manumiſiſſet, quẽ
ſeruum non potuit manumittere, qꝛ nõ fuit exhibitus. Ita di-
cebat Hug. Alij dicunt, quod hic fuit actum ſeu ſatiſdatum de
exhibenda tota familia, vt vnus recognoſceretur, ꝛ ſic non fuit
ſatiſdatio certi hominis, vt ſ. Tu dic dictum gl. pꝛocedere. Li
cet eñi actoꝛ receperit ſatiſdationem certi hominis, de iudicio
ſiſti, tamen potuit inſtrumento nominari ꝑ certa ſigna, que te
ſtibus nõ ſunt nota vt ponendo nomẽ, ꝛ ꝓnomẽ, qꝺ teſtes igno-
2 rãt. ꝛ ideo dꝫ exhiberi, vt teſtes cognoſcãt. Qꝺ not. ✝ qꝛ põt pe
tere pars vt res, de qua litigatur, pꝛoducat̃ in iudicium, vt te-
ſtes eã cognoſcãt, vt gl. hic dixit. ꝛ ĩ. de publ. vectig. ꝛ com. l. cũ
ſi exhibuiſſent. § ante actoꝛẽ. in gl. ſu. ꝑ ver. ante deſideret. ꝛ ibi
dixi. ꝛ l. iij. §. j. ĩ. ad exhibẽdũ. vide iſtã gl. Facit ad hoc quod vi-
debitis ſtatim. ĩ. l. pꝛox. §. ſi abſens. Si vero velles dicere, quod
actio eſſet amiſſa tempoꝛe, non obſtante citatione, dic, vt videbi
tis. ĩ. tit. j. l. fi. in pꝛin. Quero, iſte alienans quot actionibus põt
conueniri? Dicit gl. trib. dic vt in ea. Vide glo. ꝛ not. In eo ve
ro quod gl. dicit, quod offerendo ſe defenſioni, liberatur ab ac-
tione, de aliena. iud. mu. cau. fac. dicunt quidã, quod ſidẽ eſſet in
hac ſtipulatione, qꝛ offerendo ſe defenſioni ceſſat intereſſe. Qꝺ
ſatis placet ſi intereſſe ceſſaret, foꝛte quia confiteretur omnia,
vel teſtes habent notam perſonam. Sed ſi negaret, ita quod eſ-
ſet neceſſe ſeruum interrogari, tunc non ceſſat intereſſe, licet of
ferat ſe defenſioni, vt no. ĩ. l. pꝛoxi. §. ſi abſens. Vel ſi teſtes per
ſonam non cognoſcãt, vt dixi ſ. pꝛoxime. Quero, an iſtud ſit ve
rum ſimpliciter ꝛ indiſtincte, quod qui ſatiſdat, non tenetur ex
hibere. dic vt in glo. Itẽ quero, an ſit verum indiſtincte qꝺ dan
do ſeruũ pꝛo noxa, quis liberet̃? Dicit gl. qꝺ non. Dic vt in ea.

LEX II.

1 ☞ Confeſſio ſerui facta in toꝛtura ſuper facto pꝛopꝛio pꝛobat
contra dominum.
2 Dominium transfertur per ſecundum decretum.
3 Decretum ſecundum in cauſa noxali interponitur, etiam con-
tra non latitantem.
4 Actio amiſſa, per reſtitutionem in integrum reſuſcitatur.

SEd alio iure.

§. Si abſens. Supꝛa locut⁹ eſt poſt ſa-
tiſdationẽ pꝛeſtitã ſeruo,
abſente ꝛ domino pꝛeſente, hic loquitur ante pꝛeſtitã ſatiſda-
tionem ſeruo abſente, ꝛ dño pꝛeſente. Secũdo ante ſatiſdatio
nẽ pꝛeſtitam ſeruo ꝑſente, ꝛ dño abſente. Secunda ibi, ſed ſi ſer
uus. Et bꝛeuiter. h. d. Seruum abſentem dominus dꝫ defende
re, aut ſatiſdare pꝛo eo, ſed ſeruum pꝛeſentẽ ſi nemo defendat,
poteſt quis capere ex ſecundo decreto, ꝛ ſi dominus reſtituat̃,
reſtituet̃ etiam actoꝛ. h. d. Pe. de Bel. pertica, repetiit ꝛ tracta
uit materiam pꝛimi, ꝛ ſecundi decreti, quã glo. tractauit plene
in l. ſi finita. §. Iu. ĩ. de dã. infe. Cy. etiã repetiit, ꝛ poſuit repeti
tionem Pet. ꝛ eſt vltima repetitio quã Cy. fecit in pꝛima parte
a Digeſti veteris. Et q̃rit gl. [a] ad qd ſiſtet̃ iſte ſeruus in iudicio,
ꝛ ad qd ꝓdeſt? Dic vt in gl. ex qua apparet declaratio tex. vide
1 eã. Et no. ex iſta ✝ gl. de confeſſione ſerui, qꝛ interdum ei credit̃,
quod eſt valde not. ꝛ concluditur quod cõfeſſioni ſerui habite
per toꝛmenta